

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA DLA
DYREKTORÓW, NAUCZYCIELI ORAZ
PRACOWNIKÓW SZKOŁY
PODSTAWOWEJ NR 15 Z ODDZIAŁAMI
SPORTOWYMI W RACIBORZU
IM. JANA III SOBIESKIEGO
W SYTUACJACH TRUDNYCH**

SPIS TREŚCI

Spis treści.....	s. 2
Wstęp.....	s. 5
Zasady ogólne.....	s. 5
Rozdział I. Procedury ogólne	
§ 1. Ogólny schemat zarządzania kryzysem w szkole.....	s. 5
§ 2. Realizatorzy działań kryzysowych.....	s. 6
§ 3. Zakres obowiązków pracowników szkoły, na wypadek krytycznych zdarzeń szkolnych.....	s. 7
§ 4. Działania interwencyjne – lista sprawdzająca ogólna.....	s. 9
§ 5. Interwencja Policji.....	s. 10
§ 6. Interwencja Straży Miejskiej.....	s. 11
§ 7. Kontakt z mediami w sytuacji kryzysowej.....	s. 12
§ 8. Procedura postępowania po zakończeniu trwania kryzysu.....	s. 14
Rozdział II. Procedury kryzysu wychowawczego	
§ 9. Procedura postępowania dyrektora/wicedyrektora w przypadku kryzysu wychowawczego	s. 15
§ 10. Procedura postępowania nauczycieli w sytuacji, gdy uczeń ma trudności w nauce.....	s. 15
§ 11. Procedura postępowanie nauczycieli z uczniem sprawiającym trudności wychowawcze...	s. 16
§ 12. Procedura postępowania wobec ucznia uchylającego się od realizowania obowiązku szkolnego.....	s. 17
§ 13. Procedura powiadamiania o zakłóceniu toku lekcji.....	s. 18
§ 14. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia agresji i przemocy rówieśniczej.....	s. 18
§ 15. Procedura postępowania wobec ucznia używającego wulgaryzmów wobec rówieśników,	

agresja słowna.....	s. 20
§ 16. Procedura postępowania w sytuacji bójki między uczniami na terenie szkoły.....	s. 20
§ 17. Procedura postępowania w sytuacji zastraszania, wymuszania, wywierania presji na terenie szkoły oraz innych rodzajów przemocy psychicznej.....	s. 20
§ 18. Procedura postępowania w sytuacji agresywnego (<u>agresja słowna, wulgaryzmy</u>) zachowania ucznia w stosunku do nauczyciela.....	s. 21
§ 19. Procedura postępowania w sytuacji agresji fizycznej ucznia w stosunku do nauczycieli	s. 21
§ 20. Procedura postępowania w sytuacji przemocy fizycznej pozaszkolnej względem ucznia	s. 21
§ 21. Procedura postępowania wobec aktów wandalizmu na terenie szkoły.....	s. 22
§ 22. Procedura postępowania w przypadku złamania bezwzględnego zakazu używania telefonów komórkowych i urządzeń elektrycznych na terenie szkoły.....	s. 22
§ 23. Procedura postępowania w sytuacji kradzieży na terenie szkoły.....	s. 23
§ 24. Procedura postępowania dyrektora szkoły w przypadku, gdy policja dokonuje zatrzymania nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole.....	s. 23
§ 25. Procedura postępowania dyrektora/wicedyrektora, pedagoga szkolnego w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu na terenie szkoły.....	s. 24
§ 26. Procedura postępowania w przypadku ujawnienia przestępstwa ściganego na wniosek pokrzywdzonego na terenie szkoły.....	s. 25
§ 27. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel (inny pracownik szkoły) zauważy, że uczeń pali papierosy.....	s. 26
§ 28. Procedura postępowania w sytuacji podejrzenia ucznia o spożywanie alkoholu lub innych środków odurzających na terenie szkoły lub gdy na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających.....	s. 27
§ 29. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyki.....	s. 27
§ 30. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyki.....	s. 28
§ 31. Procedura postępowania w sytuacji stwierdzenia fałszerstwa.....	s. 28

§ 32. Procedura postępowania wobec ucznia - sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa.....s.	29
§ 33. Procedura postępowania nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego s.	29
§ 34. Procedura postępowania w przypadku kradzieży lub zniszczenia mienia.....s.	30
§ 35. Procedura postępowania w sytuacji zagrożenia demoralizacją ucznia.....s.	30
§ 36. Procedura postępowania w sytuacji nieobecności rodziców/prawnych opiekunów ucznia s.	31
§ 37. Procedura postępowania w sytuacji uczennicy w ciąży.....s.	31
§ 38. Procedura postępowania (reagowania) – zamach samobójczy ucznia.....s.	32
§ 39. Lista sprawdzająca – zamiar samobójczy ucznia.....s.	33
§ 40. Lista sprawdzająca – ryzyko ponownej próby samobójczej.....s.	33
§ 41. Procedura postępowania (reagowania) – żałoba po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczej).....s.	34
§ 42. Procedura postępowania (reagowania) – konieczność zawiadomienia o śmierci ucznia....s.	34
§ 43. Procedura postępowania (reagowania) – epizod psychiatryczny ucznia.....s.	36
§ 44. „10 tez o schizofrenii” – podstawowe informacje na temat choroby opracowane przez Światowe Towarzystwo Psychiatryczne (WPA).....s.	37
§ 45. Wskazówki do postępowania z uczniem, który chce okaleczyć siebie lub innych.....s.	37

Rozdział III. INNE KRYZYSY W SZKOLE - WYBRANE ZDARZENIA

§ 46. Procedura postępowania wobec osoby obcej na terenie szkoły.....s.	38
§ 47. Procedura postępowania w sprawach spornych i konfliktowych.....s.	38
§ 48. Sposób reagowania: incydent bombowy.....s.	39
§ 49. Procedura postępowania w przypadku ewakuacji szkoły.....s.	41
§ 50. Procedura postępowania w przypadku pożaru w budynku szkoły.....s.	41
§ 51. Procedura postępowania w przypadku zagrożenia chorobą zakaźną.....s.	42
§ 52. Procedura postępowania w przypadku ataku terrorystycznego, wtargnięcie napastników do obiektu.....s.	42
§ 53. Procedura postępowania w przypadku użycia broni palnej na terenie szkoły.....s.	43
Telefony alarmowe.....s.	44
Podstawa prawna.....s.	44

Wstęp

Procedury i strategie to narzędzie efektywnego reagowania na trudne lub zaskakujące sytuacje wychowawcze. Szczególny obowiązek reagowania na niepokojące sygnały i zachowania ucznia spoczywa na nauczycielach. Szkoła zobowiązana jest do wczesnego rozpoznawania problemu i podejmowania oddziaływań profilaktycznych (uprzedzających), wychowawczych (interwencyjnych), a czasami także resocjalizacyjnych (naprawczych). Strategie są strukturą dynamiczną.

Metody postępowania pedagogicznych i niepedagogicznych pracowników szkoły oraz szkoły jako instytucji w sytuacjach kryzysowych.

Zasady ogólne

Postępowanie w sytuacjach kryzysowych z udziałem ucznia, powinno być prowadzone w możliwie najszybszym czasie i przy zapewnieniu bezpieczeństwa psychofizycznego ucznia.

Uczeń i jego rodzice mają prawo do pełnej informacji o sytuacji i podjętych przez szkołę działaniach ich dotyczących.

Osobą odpowiedzialną na terenie szkoły za respektowanie praw ucznia jest Dyrektor Szkoły.

Uczniowie wykraczający poza normy i zasady zachowania akceptowane w szkole ponoszą sankcje przewidziane w Statucie Szkoły.

Rozdział I Procedury ogólne

§ 1

Ogólny schemat zarządzania kryzysem w szkole

Kryzys, jako sytuacja nieodmiennie zaskakująca, mimo iż czasami przewidywana i spodziewana wymaga m.in. osobistego opanowania, adekwatnych, rzeczowych reakcji i poczucia odpowiedzialności. Ważne cechy ułatwiające skuteczne reagowanie na kryzys mogą być cechami osobniczymi lub wyuczonymi. Jednak bardzo dużo zależy od opanowanych schematów działania, które jak algorytm prowadzą „krok po kroku” wykonawcę, ułatwiając podejmowanie trudnych decyzji.

1. Ogólny schemat reagowania na różne zdarzenia kryzysowe:
 - 1) okres przed kryzysem – działania uprzedzające;
 - 2) okres kryzysu i bezpośrednio po kryzysie – działania interwencyjne;
 - 3) później – działania naprawcze.
2. **Działania uprzedzające:**
 - 1) zebranie informacji o skali zjawisk mających wpływ na powstanie kryzysu (identyfikacja potencjalnych ofiar, czynników spustowych, in.);
 - 2) poznanie dostępnej infrastruktury pomocy;

- 3) poznanie skutecznych i dostępnych form pomocy;
- 4) opracowanie planów kryzysowych i działań wg. algorytmów*, w tym procedur powiadamiania, ochrony i wsparcia psychicznego;
- 5) praktyczne uzgodnienie form i zasad współpracy z potencjalnymi partnerami – uzgodnienie planów kryzysowych z poszczególnymi służbami (policją, strażą pożarną, wydziałem zarządzania kryzysowego, in.);
- 6) wyznaczenie członków Szkolnego Zespołu Kryzysowego (SZK);
- 7) ustalenie lokalizacji zbierania się SZK;
- 8) rozpoznanie potrzeb szkoleniowych kadry;
- 9) przeszkolenie i ćwiczenia w zakresie stosowania procedur, działań wynikających z planów kryzysowych
- 10) wizualizowanie procedur, planów inne formy promocji – druk plakatów, ulotek, skryptów;
- 11) przygotowanie zarządzających szkołą oraz SZK do działań w kryzysie;
- 12) “oswajanie” z psychologicznymi konsekwencjami narażenia na stres pourazowy, przekazywanie sugestii co do roli wzajemnej pomocy, pomocy specjalistycznej, ryzyka zachowań, reakcji destrukcyjnych.

3. Działania interwencyjne:

- 1) ochrona, kierowanie, łączenie;
- 2) działania formalne - powiadamianie organów nadrzędnych;
- 3) zebranie Szkolnego Zespołu Kryzysowego;
- 4) gromadzenie informacji o zdarzeniu, wstępna diagnoza;
- 5) koordynowanie napływających informacji;
- 6) inwentaryzacja problemów;
- 7) szacowanie priorytetów, nadawanie rangi: *umiarkowanie ważne / bardzo ważne / ekstremalnie ważne*;
- 8) ocena potrzeb;
- 9) informowanie;
- 10) koordynowanie i właściwe wykorzystanie zasobów ludzkich, oferowanej pomocy;
- 11) doraźna pomoc psychologiczna – tj. spotkanie z osobami, które doświadczyły traumy, celem jego jest rozbrojenie ostrych reakcji kryzysowych, osłabienie napięcia.

4. Działania naprawcze:

- 1) koordynacja współpracy z innymi zaangażowanymi w działania instytucjami;
- 2) ocena potrzeb – ustalenie w jaki sposób zdarzenie wpłynęło na stan psychiczny ludzi (uczniowie, personel, rodzice) i funkcjonowanie szkoły;
- 3) opracowanie programów poradnictwa kryzysowego adresowanego do poszczególnych grup – w tym uczniów i rodziców;
- 4) koordynacja pracy osób zaangażowanych w pomaganie poszkodowanym, w tym:
 - a. - rozdzielanie zadań,
 - b. - monitorowanie stresu,
 - c. - budowanie powiązań,
 - d. - gromadzenie i udostępnianie materiałów,
 - e. - stałe gromadzenie informacji zwrotnych o efektywności działań;
- 5) kierowanie do specjalistów.

§ 2

Realizatorzy działań kryzysowych

Realizacja wszelkich działań kryzysowych dotyczy bezpośrednio zaangażowanych w kryzys placówek, jak i instytucji nadzorujących, interweniujących i wspierających. Nawet najlepiej

przygotowana szkoła nie poradzi sobie sama ze zdarzeniami o szczególnie ostrym, dramatycznym przebiegu. W niektórych jednak sytuacjach posiłkowanie się zewnętrznymi zasobami nie jest konieczne, a sukces zależy od sprawności zasobów wewnętrznych.

1. Szkoła (obszar działań wewnętrznych):

- 1) powołanie Szkolnego Zespołu Kryzysowego (SZK);
- 2) opracowanie lub adaptacja znanych procedur na wypadek konkretnych zdarzeń;
- 3) omówienie poszczególnych procedur w ramach innych zespołów szkolnych, np. wychowawczego;
- 4) podejmowanie działań interwencyjnych przez wychowawców, nauczycieli, pedagogów,
- 5) psychologów – niezwłoczne reagowanie na krytyczne zdarzenia wychowawcze;
- 6) zwracanie się po pomoc i interwencję do instytucji wymiaru sprawiedliwości, wojska, OC, policji, straży miejskiej, straży pożarnej, pogotowia ratunkowego (wg kompetencji służb);
- 7) podejmowanie współpracy z placówkami wsparcia ogólnego i specjalistycznego;
- 8) organizowanie szkolnych form pomocy i wsparcia (np. udzielanie konsultacji pedagogicznych, zajęć socjoterapeutycznych, in.).

2. Placówki wsparcia ogólnego (Wydział Edukacji, Kultury i Sportu w Urzędzie Miasta Racibórz, Kuratorium Oświaty w Rybniku, PPP, in.):

- 1) wsparcie w działaniach kryzysowych wg kompetencji;
- 2) nadzór merytoryczny;
- 3) badanie, monitorowanie skuteczności;
- 4) edukacja;
- 5) organizowanie treningów;
- 6) koordynowanie wsparcia specjalistycznego.

§ 3

Zakres obowiązków pracowników szkoły, na wypadek krytycznych zdarzeń szkolnych

Skuteczność działania w kryzysie zależy od klarownego podziału obowiązków między pracownikami szkoły. W dobrym zespole każdy musi wiedzieć co ma robić, jakie są wobec niego oczekiwania, czego może oczekiwać od innych.

1. Dyrektor:

- 1) ustala i potwierdza rodzaj zdarzenia;
- 2) pozyskuje kluczowe informacje (co się stało, kto był zaangażowany, kto był świadkiem jak zdarzenie się zaczęło);
- 3) w uzasadnionych sytuacjach – powiadamia Policję (997, 112), straż pożarną (998,112), pogotowie ratunkowe (999, 112);
- 4) rozpoczyna realizację szkolnych procedur: ewakuacji, przeciwpożarowej, bombowej, inne (w zależności od zdarzenia);
- 5) powołuje Szkolny Zespół Kryzysowy;
- 6) w uzasadnionych sytuacjach – wzywa placówkę wsparcia (np. PPP), Centrum Zarządzania Kryzysowego;
- 7) zawiadamia przez ogłoszenie lub w inny dostępny sposób personel szkoły;
- 8) chroni (odizolowuje) wszystkich, którzy byli narażeni na niebezpieczeństwo;
- 9) podejmuje działania zapobiegające dezinformacji, chaosowi;

- 10) upewnia się, że wszyscy pozostali uczniowie (personel) są bezpieczni;
- 11) zarządza kontrolę wejść/wyjść w szkole;
- 12) utrzymuje kontakt z personelem szkoły, aby monitorować sytuację;
- 13) kieruje uczestnikami zdarzeń;
- 14) na bieżąco zawiadamia jednostkę policji / straży pożarnej o przebiegu zdarzeń, monitoruje o zmianach;
- 15) zbiera świadków, poszkodowanych w zdarzeniu, jeśli to możliwe;
- 16) zbiera kluczowe informacje niezbędne do dalszych działań;
- 17) organizuje udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej rannym (zapewniając bezpieczeństwo uczestnikom);
- 18) kontroluje obecność uczniów i personelu;
- 19) wyznacza osobę do zawiadamiania rodziców / opiekunów prawnych uczniów;
- 20) zleca zabezpieczenie miejsca zdarzeń, śladów;
- 21) współpracuje z policją lub odpowiednimi służbami w rozwiązaniu problemu;
- 22) kieruje współpracą personelu ze służbami;
- 23) zawiadamia służby interweniujące, personel, rodziców/opiekunów o ustabilizowaniu sytuacji;
- 24) inicjuje działania naprawcze.

2. **Pielęgniarka (jeśli jest dostępna):**

- 1) udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej;
- 2) zgłaszanie potrzeb pomocy medycznej (wg. oceny zagrożenia życia, zdrowia);
- 3) aranżowanie osób towarzyszących uczniom odwożonym do szpitali;
- 4) udzielanie uczniom informacji o ew. konsekwencjach dla zdrowia, jakie niesie ze sobą incydent;
- 5) przekazanie lekarzom kluczowych informacji o sytuacji, poszkodowanych.

3. **Wychowawca, inni nauczyciele:**

- 1) powiadomienie uczniów w klasie i podjęcie tematu w dyskusji (jeśli jest to właściwe);
- 2) niezwłoczne zidentyfikowanie uczniów potrzebujących porady, pomocy i zawiadomienie psychologa, pedagoga lub specjalistę wspierającego szkołę;
- 3) eskortowanie uczniów szczególnie pobudzonych, roztrzęsionych do miejsca udzielania pomocy;
- 4) monitorowanie stanu uczniów w okresie późniejszym;
- 5) towarzyszenie uczniom rannym, chorym;
- 6) angażowanie zespołu klasowego w konstruktywne lub pożądane formy aktywności (w zależności od rodzaju zdarzenia);
- 7) zmniejszanie dolegliwości skutków (w okresie po zdarzeniu).

4. **Pedagog, psycholog:**

- 1) koordynowanie działań związanych z pomocą psychologiczną, w tym zgłaszanie zapotrzebowania
- 2) wsparcia w tym zakresie;
- 3) stałe udzielanie informacji – informacja jest podstawową formą pomocy w sytuacji krytycznej;
- 4) pozostawanie w stałym kontakcie z wychowawcami;
- 5) kontaktowanie się z sąsiednimi szkołami w sprawie ew. wsparcia w opiece nad uczniami;
- 6) prowadzenie ewidencji uczniów, którym należy udzielać pomocy;
- 7) informowanie rodziców / opiekunów prawnych o konieczności udzielania pomocy i zachęcanie do kontynuowania stosownych form pomocy poza szkołą;
- 8) pomoc rodzicom w zrozumieniu podstawowych, typowych reakcji ich dzieci na

- zdarzenie kryzysowe;
- 9) pomoc pracownikom szkoły w radzeniu sobie z własnymi reakcjami na zdarzenie kryzysowe.

5. Sekretariat szkoły:

- 1) zawiadamianie członków Szkolnego Zespołu Kryzysowego o miejscach, terminach spotkań;
- 2) kierowanie służb interweniujących do miejsca incydentu, udzielanie informacji o topografii budynku, specyficznych cechach sytuacji;
- 3) kierowanie wszelkich telefonów, zapytań od mediów do osoby / instytucji wyznaczonej do kontaktów z mediami.

§ 4

Działania interwencyjne – lista sprawdzająca ogólna

Ta lista stanowi narzędzie dla kadry zarządzającej szkołą na wypadek różnych krytycznych zdarzeń w szkole. Jej celem jest uporządkowanie działań i sprawdzenie, czy wszystkie niezbędne czynności zostały wykonane: sprawdź, co już zrobiłeś, co Cię jeszcze czeka. Warto wcześniej zapamiętać najważniejsze czynności do wykonania.

1. OSZACUJ ZDARZENIE

- 1) ustal i potwierdź rodzaj zdarzenia;
- 2) pozyskaj kluczowe informacje (co się stało, kto był zaangażowany, kto był świadkiem, jak zdarzenie się zaczęło).

2. WEZWIJ POMOC

- 1) w uzasadnionych sytuacjach – zadzwoń na Policję (997, 112), straż pożarną (998, 112), pogotowie ratunkowe (999, 112), Straż Miejską (986, 112);
- 2) rozpocznij realizację szkolnych procedur: ewakuacji, przeciwpożarowej, bombowej, inne (w zależności od zdarzenia);
- 3) wezwij Szkolny Zespół Kryzysowy;
- 4) w uzasadnionych sytuacjach – wezwij placówkę wsparcia (np. PPP, MCRiL)

3. ZAWIADAMIAJ

- 1) zawiadom przez ogłoszenie (lub w inny dostępny sposób) personel szkoły;
- 2) chroń (odizoluj) wszystkich, którzy byli narażeni na niebezpieczeństwo;
- 3) podejmij działania zapobiegające dezinformacji, chaosowi.

4. ZABEZPIECZ BUDYNEK, TEREN I KIERUJ (w zależności od rodzaju zdarzenia)

- 1) upewnij się, że wszyscy pozostali uczniowie (personel) są bezpieczni;
- 2) zarządz zamknięcie drzwi wejściowych;
- 3) zamknij drzwi wewnętrzne tam, gdzie to możliwe;
- 4) bądź w kontakcie z personelem szkoły, aby monitorować sytuację;
- 5) łagodnie kieruj uczestnikami zdarzeń.

5. CZEKAJ NA SŁUŻBY INTERWENIUJĄCE

- 1) na bieżąco zawiadamiaj jednostkę policji / straży pożarnej o przebiegu zdarzeń, monitoruj o zmianach;
- 2) zbierz świadków, poszkodowanych w zdarzeniu, jeśli to możliwe;
- 3) idź do miejsca, z którego można zarządzać akcją i czekaj na wezwaną służbę;
- 4) zbierz kluczowe informacje niezbędne do dalszych działań.

6. USTABILIZUJ ELEMENTY SKŁADAJĄCE SIĘ NA SYTUACJĘ, KIERUJĄC SIĘ BEZPIECZEŃSTWEM
 - 1) zapewnij udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej rannym (zapewniając bezpieczeństwo uczestnikom);
 - 2) sprawdź obecność uczniów i personelu;
 - 3) zawiadom rodziców / opiekunów prawnych uczniów;
 - 4) zabezpiecz miejsce zdarzeń, ślady.

7. WSPÓŁPRACUJ Z POLICJĄ LUB ODPOWIEDNIMI SŁUŻBAMI W ROZWIĄZANIU PROBLEMU
 - 1) Pozostań w miejscu zarządzania, wspieraj służby interweniujące;
 - 2) dostarczaj informacji, w tym specyficznych, dotyczących zdarzenia, szkoły;
 - 3) kieruj współpracą personelu ze służbami.

8. ZAWIADAMIAJ, GDY SYTUACJA ZOSTANIE USTABILIZOWANA
 - 1) powiadom rodziców / opiekunów prawnych uczniów;
 - 2) współpracuj z służbami w działaniach po zdarzeniu;
 - 3) powiadom, uspokój personel.

9. ZAINICJUJ DZIAŁANIA NAPRAWCZE
 - 1) powiadom organ nadzoru;
 - 2) zrób odprawę personelu;
 - 3) poproś o pomoc instytucje wsparcia specjalistycznego (np. PPP)
 - 4) zaplanuj wznowienia rutynowych działań szkoły, tzw. plan „dnia następnego”.

§ 5

Interwencja Policji

Policja jako organ działający na podstawie szczególnego upoważnienia Ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji zobowiązana jest między innymi do ujawniania źródeł demoralizacji nieletnich oraz współdziała w ich likwidowaniu. Zadania w zakresie ujawniania nieletnich zagrożonych demoralizacją i rozpoznawania środowisk kryminogennych wykonują w toku codziennej służby wszyscy policjanci.

1. Policja działania swoje opiera na:
 - 1) Ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich;
 - 2) Ustawie o Policji;
 - 3) Zarządzeniu nr 590 Komendanta Głównego Policji z dnia 24 października 2003 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich;
 - 4) Zarządzeniu nr 1426 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 grudnia 2004 roku w sprawie metodyki wykonywania czynności dochodzeniowo-śledczych przez służby policyjne wyznaczone do wykrycia przestępstw i ściganie ich sprawców.
2. Policja zajmuje się nieletnimi:
 - 1) do 18 roku życia w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji;
 - 2) w wieku 13-17 lat, wobec których prowadzone są postępowania o czyny karalne.
3. Policjantom, wykonującym czynności służbowe przysługują między innymi uprawnienia do:
 - legitymowania osób;
 - ujęcia nieletniego;
 - kontroli osobistej;
 - przeglądania zawartości bagażu.

4. Ponadto, Policja wykonując czynności w stosunku do nieletniego sprawcy czynu karalnego ma prawo do:
 - przeszukania;
 - zatrzymania;
 - przesłuchania
5. Uprawnienia nieletniego sprawcy czynu karalnego, to:
 - 1) prawo do składania wyjaśnień,
 - 2) odmowa składania wyjaśnień lub odmowa odpowiedzi na pytania,
 - 3) złożenie przed Policją wyjaśnień na piśmie w przypadku, gdy nieletni będzie wolał opisać zdarzenie niż o nim mówić,
 - 4) korzystanie z pomocy obrońcy,
 - 5) składanie wniosków o dokonanie czynności w postępowaniu,
 - 6) złożenie zażalenia na czynności naruszające jego prawa,
 - 7) żądanie przesłuchania z udziałem ustanowionego obrońcy, którego niestawiennictwo nie tamuje przesłuchania,
 - 8) wystąpienie z inicjatywą o przeprowadzenie mediacji.
6. Obowiązki nieletniego sprawcy czynu karalnego, to (m.in.):
 - 1) poddanie się oględzinom zewnętrznym ciała lub innym badaniom niepołączonym z naruszeniem integralności ciała,
 - 2) poddanie się czynnościom fotografowania i daktyloskopowania,
 - 3) poddanie się niezbędnym dla postępowania badaniom psychologicznym i psychiatrycznym oraz badaniom połączonym z dokonaniem zabiegów na jego ciele (z wyjątkiem chirurgicznych) pod warunkiem, że dokonane są przez uprawnionego do tego pracownika służby zdrowia z zachowaniem wskazań wiedzy lekarskiej i nie zagrażają zdrowiu nieletniego, a przeprowadzenie ich jest nieodzowne.
W szczególności nieletni obowiązany jest przy zachowaniu tych warunków poddać się pobraniu krwi, włosów lub wydzielin organizmu,
 - 4) stawiennictwo na każde wezwanie w toku postępowania karnego oraz zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie o każdej zmianie miejsca zamieszkania lub pobytu trwającego dłużej niż 7 dni (o czym należy nieletniego uprzedzić przy pierwszym przesłuchaniu). W razie nie usprawiedliwionego niestawiennictwa nieletniego sprawcy czynu karalnego można go zatrzymać i doprowadzić przymusowo.

§ 6

Interwencja Straży Miejskiej

Straż Miejska, zgodnie z oczekiwaniami ustawodawcy zajmuje się m.in. ochroną spokoju i porządku w miejscach publicznych, kontrolą ruchu drogowego, współdziałaniem w akcjach związanych z ratowaniem życia, usuwaniem skutków klęsk, zabezpieczaniem miejsc przestępstw, katastrof, innych tego typu zdarzeń. Straż miejska, jako jednostka organizacyjna gminy, ze szczególną powagą traktuje obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych. Skuteczność przedsięwzięć zależy w dużej mierze od działań profilaktycznych na rzecz zapobiegania i zwalczania naruszeń prawa i leżących u ich podłoża zjawisk patologicznych. Funkcjonariusze pracują z dziećmi oraz młodzieżą w różnych placówkach: oświatowych, wychowawczych i terapeutycznych. Spotykają się z nimi także na festynach, koloniach i obozach. W trakcie tych spotkań mówią o potrzebie przestrzegania przepisów prawa, tłumaczą zbieżność norm moralnych i prawnych, ostrzegają przed, a także szczegółowo tłumaczą sens istnienia nakazów, zakazów i obowiązków prawnych. Rejon takiej placówki staje się także ich rejonem służbowym, w którym podejmują interwencje wobec sprawców przestępstw i wykroczeń. Sankcje stosowane wobec młodzieży to najczęściej: rozmowa w obecności dyrektora i pedagoga, obowiązek wykonania plakatu lub gazetki szkolnej o tematyce profilaktycznej, czy wreszcie stawienie się w komendzie Straży Miejskiej na rozmowę w obecności rodziców. Możliwe jest również skierowanie wniosku

o ukaranie do Wydziału Grodzkiego Sądu Rejonowego, Sądu Rodzinnego oraz Prokuratury.

1. Straż Miejska opiera swoje działania na:
 - 1) Ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich;
 - 2) Ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych;
 - 3) Ustawie o Wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
2. W sytuacji, gdy dziecko popełnia czyn karalny (przestępstwo, wykroczenie):
 - 1) przyjazd patrolu SM;
 - 2) ustalenie danych osobowych;
 - 3) doprowadzenie i przekazanie nieletniego do najbliższej jednostki Policji z notatką służbową wraz z wyznaczonym pracownikiem szkoły;
 - 4) powiadomienie o zdarzeniu Rzecznika SM.
3. W sytuacji, gdy dziecko jest pod wpływem środków odurzających:
 - 1) przyjazd patrolu SM;
 - 2) zebranie podstawowego wywiadu od dziecka, danych osobowych;
 - 3) powiadomienie, jeżeli jest to możliwe, prawnych opiekunów, rodziców;
 - 4) zawiadomienie pogotowia ratunkowego i przekazanie dziecka pod opiekę lekarza (lekarz wystawić musi zaświadczenie, czy dziecko jest zdrowe), odwiezienie małoletniego do domu pod opiekę rodziców / prawnych opiekunów przez funkcjonariuszy wraz z wyznaczonym pracownikiem szkoły albo przez lekarza do szpitala. W takich przypadkach zawsze wzywana jest karetka pogotowia. Następuje też sporządzenie notatki służbowej dla Referatu Profilaktyki w celu powiadomienia Sądu Rodzinnego dla Nieletnich.
4. W sytuacji, gdy dziecko jest pod wpływem alkoholu:
 - 1) przyjazd patrolu SM;
 - 2) zebranie podstawowego wywiadu od dziecka, danych osobowych;
 - 3) powiadomienie, jeżeli jest to możliwe, prawnych opiekunów, rodziców;
 - 4) zawiadomienie pogotowia ratunkowego i przekazanie dziecka pod opiekę lekarza (lekarz musi wystawić zaświadczenie, czy dziecko jest zdrowe), odwiezienie małoletniego do domu pod opiekę rodziców / prawnych opiekunów przez funkcjonariuszy wraz z wyznaczonym pracownikiem szkoły lub przez lekarza do szpitala; odwiezienie do Izby Wyrzeźwień w celu dokonania badania lekarskiego, stanu ogólnego oraz zawartości alkoholu we krwi;
 - 5) pozostawienie małoletniego na Izbie Wyrzeźwień – do momentu wytrzeźwienia, dziecko odbierają rodzice (Izba Wyrzeźwień ma obowiązek powiadomić Sąd Rodzinny oraz rodziców / prawnych opiekunów o zdarzeniu. Następuje też sporządzenie notatki służbowej dla Referatu Profilaktyki w celu przesłania informacji o zdarzeniu do Sądu Rejonowego Wydziału Rodzinnego i dla Nieletnich).

§ 7

Kontakt z mediami w sytuacji kryzysowej

Nie warto polegać na przeświadczeniu, że przedstawiciele mediów nie dowiedzą się o sytuacji kryzysowej. Zamiast lakonicznych stwierdzeń w stylu „bez komentarza”, „proszę nie teraz” itp. należy przygotować się, że media będą obecne na terenie szkoły lub w jej pobliżu w trakcie lub tuż po ustąpieniu sytuacji kryzysowej. Dyrektor szkoły i jej personel powinni być przygotowani na różnorodne warianty udzielania informacji o zdarzeniu. Należy pamiętać, że przekaz medialny kształtuje wyobrażenie o rodzaju i rozmiarze kryzysu w daleko większym stopniu niż byśmy chcieli. Lepiej więc kontrolować przepływ informacji, niż narażać wizerunek szkoły na histeryczne plotki i sensacje. Poza tym media oprócz funkcji czysto komunikacyjnej i opiniotwórczej często pełnią rolę informacyjną wobec rodzin w sytuacjach traum masowych jak katastrofy itp.

1. Dyrektor może nawiązać współpracę z przedstawicielami mediów zanim nastąpi kryzys, dzięki temu prawdopodobieństwo, że zrozumiecie swoje potrzeby podczas zdarzenia kryzysowego, będzie większe.
2. Dyrektor współpracuje z Wydziałem Edukacji, Kultury i Sportu w Urzędzie Miasta Racibórz i Szkolnym Zespołem Kryzysowym w przygotowywaniu oficjalnych komunikatów dla mediów.
3. Dyrektor sam kontaktuje się z mediami lub wyznacza osobę spośród personelu szkoły lub zespołu kryzysowego, odpowiedzialną za kontakt z dziennikarzami.
4. Nikt, poza wskazaną osobą, z członków rady pedagogicznej ani z pracowników szkoły nie udziela wywiadów.
5. Dyrektor lub wskazana osoba wyznacza miejsce, z którego będą udzielane informacje podczas kryzysu,
6. Zwróć uwagę, aby dziennikarze otrzymywali informacje od wyznaczonego personelu i nie „werbowali” rozmówców spośród uczniów.
7. Na zapytania ze strony mediów należy odpowiadać natychmiast, przekazując jedynie pewne i sprawdzone informacje, unikając domysłów na temat prawdopodobnych przyczyn sytuacji kryzysowej lub ofiar.
8. Warto zwołać konferencję prasową, kiedy okaże się, że można podać jakieś pewne informacje.
 - 1) Na konferencji powinno się jak najbardziej wyczerpująco odpowiadać na pytania. O ile to możliwe, dyrektor szkoły powinien przewodniczyć konferencji prasowej. Złe wrażenie wywołuje nieobecność na konferencji kogokolwiek z kadry zarządzającej szkoły.
 - 2) Należy zawsze dokładnie przemyśleć wybór mówcy występującego podczas konferencji, ponieważ jego kompetencje merytoryczne i komunikacyjne silnie wpłyną na ogólne wrażenie u odbiorców.
 - 3) Oczekujących dziennikarzy warto, szczególnie w niesprzyjających warunkach pogodowych, ugościć w wydzielonych pomieszczeniach, warto też zadbać dla nich o dostęp do niezbędnych urządzeń.
 - 4) Osoba kontaktująca się z mediami przygotowuje wypowiedzi, m.in. na następujące pytania:
 - a. Dlaczego doszło do sytuacji kryzysowej?
 - b. Jakie są lub mogą być jej skutki?
 - c. Kto jest odpowiedzialny, kto jest sprawcą?
 - d. Kto może na tym zyskać, a kto stracić?
 - e. Czy może dojść do zaostrzenia sytuacji?
 - f. Czy możliwe są reperkusje polityczne?
 - g. Czy kryzys jest fragmentem czegoś większego?
 - 5) Osoba kontaktująca się z mediami stosuje się do następujących wskazówek:
 - a. Mów pierwszy o złych wiadomościach.
 - b. Bądź absolutnie pewien faktów i stwierdzeń, które podajesz.
 - c. Bezwzględnie zachowaj spójność przekazu, logikę i konsekwencję.
 - d. Nie upubliczniaj informacji dotyczących bezpieczeństwa, objętych tajemnicą.
 - e. Analizuj dane.
 - f. Trzymaj nerwy na wodzy i nie licz na wyrozumiałość żądających wyjaśnień.
 - g. Pokazuj, że dyrektor szkoły kontroluje sytuację i ma wizję wybrnięcia z niej.
 - h. Nie ujawniaj nazwisk ofiar zanim nie dowie się o tym rodzina.
 - i. Zawsze wyrażaj troskę z powodu strat, cierpień, ofiar, zniszczeń, nawet gdyby były nieuniknione i najbardziej uzasadnione.

§ 8

Procedura postępowania po zakończeniu trwania kryzysu

1. Nauczyciele i pracownicy szkoły po zakończeniu kryzysu zobowiązani są do zapewnienia wsparcia i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa. Specyficzne dla interwencji kryzysowej jest to, że należy ją podjąć niezwłocznie po wydarzeniu, tak szybko, jak to tylko możliwe.
2. W sytuacji kryzysowej dyrektor/wicedyrektor zobowiązany jest zwrócić się o pomoc psychologiczną do rejonowej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.
3. Wychowawca jest osobą towarzyszącą psychologowi/psychologom w jego/ w ich oddziaływaniu terapeutycznym. Inni pracownicy powinni być świadomi wagi tego problemu.
4. O czym opiekunowie powinni wiedzieć?
 - a. należy ucznia wysłuchać;
 - b. dać uczniowi emocjonalne wsparcie ułatwiające emocjonalne odreagowanie;
 - c. przeciwdziałać tendencjom do zaprzeczania;
 - d. dokonać oceny dotychczasowych sposobów radzenia sobie;
 - e. szukać sprawdzonych strategii działania, stworzyć plan pomocy.
5. Czego opiekunowie powinni unikać:
 - a. pocieszania, dawania rad;
 - b. pouczania;
 - c. tłumienia reakcji emocjonalnych(np. zdania typu: „będzie dobrze”, „nie płacz już”, „uspokój się”);
 - d. pospieszania w działaniu, wymuszania szybkich decyzji;
 - e. zbyt szybkiego podawania leków uspokajających.
6. Normalna reakcja na sytuację kryzysową jest reakcją tzw. stresu traumatycznego – to zespół zachowań, reakcji emocjonalnych i myśli związanych z wydarzeniem traumatycznym. Za czas trwania tej reakcji jako normalnej, przyjmuje się okres uczestnictwa w zdarzeniu kryzysowym do około 6 miesięcy po nim.
7. Wtedy uczniowie mogą:
 - a. unikać rozmów o zdarzeniu lub nadmiernie się na nim koncentrować;
 - b. mieć nawracające, natrętne wspomnienia, bawić się w sytuację traumatyczną;
 - c. mieć koszmary senne;
 - d. doświadczać negatywnych emocji w sytuacjach związanych ze wspomnieniem traumy „nic nie pamiętać” – psychologiczna amnezja.
8. Ponadto można u nich zaobserwować spadek zainteresowań, regres w rozwoju, poczucie wyobcowania, strach przed planowaniem przyszłości, nadwrażliwość na bodźce, wspomnienia napadowe wywołane przez bodziec podobny, zaburzenia zachowania (agresja, picie alkoholu, palenie papierosów, obgryzanie paznokci itp.)
9. Aby normalna reakcja na kryzys nie przerodziła się w chroniczną - nauczyciele, wychowawcy powinni zadbać o pomoc psychologa, tworzyć klimat umożliwiający mówieniu o rzeczach trudnych, zapewnić dzieciom/młodzieży możliwość powrotu do normalnych zajęć i rytmu dnia, nie bagatelizować ich przeżyć, dawać jasne wytłumaczenia sytuacji, być z dziećmi/młodzieżą.

Rozdział II

Procedury kryzysu wychowawczego

§ 9

Procedura postępowania dyrektora/wicedyrektora w przypadku kryzysu wychowawczego

- 1) Dyrektor powołuje zespół kryzysowy, który ocenia emocjonalne, poznawcze, behawioralne aspekty reakcji kryzysowych, ustala zasady kontaktowania się z osobami czy grupami zaangażowanymi w kryzys, w tym: strategię kontaktowania się z mediami.
- 2) Dyrektor wybiera osobę do kontaktowania się z mediami.
- 3) Zespół identyfikuje główne problemy.
- 4) Dyrektor organizuje posiedzenia rady pedagogicznej i dba o rzetelne jej protokołowanie.
- 5) Zespół wyraźnie i jasno nazywa rzecz po imieniu: mówi o agresji, przemoc, znęcaniu się, dręczeniu, wyzywaniu, molestowaniu seksualnym, kłamstwach (a nie ogólnie o „złym zachowaniu”, „haniebnym postępku”, „nieodpowiednim zachowaniu”) oraz wskazuje konkretne zasady, reguły i prawa, które zostały naruszone bądź złamane.
- 6) Zespół wskazuje konsekwencje, jakie kryzys przynosi wszystkim grupom społeczności szkolnej (nie tylko uczniom).
- 7) Zespół zachęca osoby, które wyrządziły szkody (jeżeli są obecne), do myślenia o zadośćuczynieniu.
- 8) Zespół ustala z radą pedagogiczną sposoby pracy nad metodami zapobiegania w przyszłości takim sytuacjom, w których problemy wychowawcze, sytuacje trudne, osiągną rozmiary kryzysu.
- 9) Dyrektor/wicedyrektor jest zawsze gotowy na otwartą rozmowę z nauczycielami o problemach zgłaszanych przez uczniów.

§ 10

Procedura postępowania nauczycieli w sytuacji, gdy uczeń ma trudności w nauce

- 1) W sytuacji gdy uczeń ma trudności w opanowaniu wiedzy i umiejętności określonych podstawą programową, nauczyciel przedmiotu informuje rodziców (opiekunów) oraz wychowawcę o zakresie i charakterze trudności.
- 2) W rozmowie z uczniem, rodzicami (opiekunami), wychowawcą i pedagogiem nauczyciel przedmiotu zbiera informacje, które ułatwią określenie prawdopodobnych przyczyn trudności.
- 3) Nauczyciel przedmiotu daje uczniowi wskazówki do pracy, określa formy, terminy uzupełnienia wiedzy.
- 4) Nauczyciel przedmiotu udziela rodzicom (opiekunom) porady dotyczącej indywidualnej pracy dziecka w domu i informuje o formach pomocy dla ucznia realizowanych w szkole np.
 - a) indywidualną pomoc nauczyciela,

- b) zajęcia wyrównawcze,
 - c) pomoc koleżeńska.
- 5) Nauczyciel przedmiotu dokonuje zapisem w dzienniku odbyłą rozmowę z rodzicami i uczniem. Rodzic (opiekun) potwierdza ją swoim podpisem.
 - 6) W sytuacji gdy uczeń, w określonym przez nauczyciela czasie, nie poczynił postępów mimo zastosowanych form pomocy lub gdy odmawia uczestnictwa w nich, lub gdy charakter trudności jest szerszy wychowawca informuje rodziców (opiekunów) o potrzebie zdiagnozowania przyczyn trudności w poradni psychologiczno - pedagogicznej.
 - 7) Wychowawca lub pedagog informują rodziców (opiekunów) o formach pracy i pomocy dla dziecka na terenie szkoły, udzielają porady nt. indywidualnych zajęć także poza szkołą.
 - 8) Wobec uczniów, u których nauczyciele przedmiotowi zauważają narastające niepowodzenia szkolne, wychowawca klasy i we współpracy z pedagogiem i nauczycielem przedmiotowym przygotowują propozycje pomocy uczniowi. Konsultują je z uczniem i jego rodzicami w trakcie indywidualnych spotkań. Za zgodą rodziców uczeń może korzystać z pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formie:
 - a) dostosowania wymagań edukacyjnych do możliwości ucznia;
 - b) zajęć dydaktyczno - wyrównawczych;
 - c) konsultacji i porad dla uczniów.

§ 11

Procedura postępowanie nauczycieli z uczniem sprawiającym trudności wychowawcze

- 1) Nauczyciel - wychowawca ma obowiązek przeprowadzenia diagnozy sytuacji szkolnej i rodzinnej uczniów na początku roku szkolnego.
- 2) Wychowawca podejmuje działania wychowawcze zmierzające do eliminacji trudności i rozwiązania problemów szkolnych ucznia.
- 3) Wychowawca informuje rodziców (prawnych opiekunów) o istniejących trudnościach i zapoznaje ze swoim planem działań. Zobowiązuje rodzica (prawnego opiekuna) do rzetelnej współpracy. Dokumentuje odbyte spotkania i rozmowy zapisem w dzienniku z podpisem rodzica.
- 4) W przypadku utrzymujących się trudności wychowawczych z uczniem wychowawca inicjuje spotkanie z zespołem nauczycieli uczących w oddziale i pedagogiem celem uzyskania pomocy i wsparcia w przezwyciężaniu problemów.
- 5) Wychowawca z pomocą pedagoga opracowuje plan naprawczy w celu przezwyciężenia trudności ucznia wraz z pisemnym zobowiązaniem dla rodziców (prawnych opiekunów).
- 6) Udziela rodzicom(opiekunom) porady w doborze metod wychowawczych.
- 7) Pedagog we współpracy z wychowawcą klasy przeprowadza diagnozę problemów wychowawczych i emocjonalnych ucznia.
- 8) Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem występuje do rodziców (prawnych opiekunów) o przeprowadzenie badań psychologiczno - pedagogicznych we właściwej poradni.
- 9) Po przeprowadzeniu badania rodzic zobowiązany jest do przedłożenia opinii wychowawcy, a wychowawca zapoznaje z nią cały zespół uczący danego ucznia i wspólnie ustalają

wytyczne do dalszej pracy.

10) W przypadku nie dostarczenia opinii lub zaniechania badań wychowawca zgłasza sprawę dyrektorowi, który kieruje wniosek do sądu o wgląd w sytuację ucznia.

§ 12

Procedura postępowania wobec ucznia uchylającego się od realizowania obowiązku szkolnego

- 1) Realizację obowiązku szkolnego kontroluje dyrektor szkoły. Nałożone przez niego zadania w tym zakresie wykonują wychowawcy klas i pedagog szkolny.
- 2) Nauczyciel prowadzi systematycznie frekwencję uczniów. Odnotowuje każdą nieobecność ucznia na prowadzonych przez siebie zajęciach lekcyjnych.
- 3) Zgodnie z zapisem w Statucie Szkoły Podstawowej nr 15 z Oddziałami Sportowymi w Raciborzu usprawiedliwienia wystawiają rodzice, prawni opiekunowie ucznia lub inne uprawnione osoby - w ciągu jednego tygodnia od ustania nieobecności. Usprawiedliwienia nieobecności ucznia rodzic dokonuje w dzienniku elektronicznym, a w przypadku braku możliwości dokonania usprawiedliwienia przez dziennik elektroniczny rodzic lub uczeń ma obowiązek dostarczenia pisemnego usprawiedliwienia nieobecności w Szkole napisanego przez rodziców lub prawnych opiekunów. W uzasadnionych przypadkach usprawiedliwienie dłuższej nieobecności następuje po przedłożeniu zwolnienia lekarskiego.
- 4) Jeżeli nieobecności nie zostaną usprawiedliwione w wyznaczonym terminie, wychowawca powiadamia o nieobecnościach rodziców (prawnych opiekunów) ucznia. Informacja może być przekazana telefonicznie, listownie. Rodzice mogą też być poproszeni o zgłoszenie się do szkoły w celu wyjaśnienia nieobecności dziecka.
- 5) Wychowawca we współpracy z pedagogiem szkolnym podejmuje działania motywujące uczniów do uczestniczenia w zajęciach lekcyjnych. W przypadku dłuższej lub powtarzającej się nieusprawiedliwionej absencji ucznia, wychowawca samodzielnie lub we współpracy z pedagogiem szkolnym podejmuje kroki, by skontaktować się z rodzicami. Wspólnie z uczniem i jego rodzicami ustalają przyczyny nieobecności i możliwości postępowania w celu mobilizacji ucznia do regularnego uczęszczania na zajęcia szkolne. Uczeń i rodzice otrzymują propozycje pomocy ze strony szkoły. Efektem spotkania może być podpisanie kontraktu.
- 6) W przypadku braku współpracy rodzica (prawnego opiekuna) z wychowawcą rodzic nie uczestniczy w zebraniach, konsultacjach, nie wyraża chęci na spotkania indywidualne, oraz w przypadku dalszego uchylania się ucznia od obowiązku szkolnego, wychowawca klasy przekazuje pedagogowi szkolnemu wykaz uczniów, których nieobecności przekroczyły 15 godzin nieusprawiedliwionych w miesiącu. Do rodziców tych uczniów dyrektor szkoły może skierować wezwanie do realizacji obowiązku szkolnego.
- 7) Pedagog sprawdza przyczyny nieobecności ucznia poprzez rozmowę z rodzicami ucznia na terenie szkoły bądź wywiad przeprowadzony przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej.
- 8) Wychowawca, pedagog szkolny oraz rodzice ucznia podejmują wspólne działania zaradcze w celu regularnego realizowania obowiązku szkolnego przez danego ucznia.
- 9) W sytuacji, gdy uczeń w dalszym ciągu nie realizuje obowiązku szkolnego, dyrektor szkoły kieruje wniosek o wszczęcie egzekucji administracyjnej do organu egzekucyjnego, jakim

jest Urząd Miasta Racibórz.

- 10) Środkiem egzekucji administracyjnej obowiązku szkolnego jest grzywna / art. 121 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji - zmiana opublikowana w DZ.U. z 1996 r. NR 146, póź. 680.
- 11) Przy braku efektów podjętych działań i trwającej nieobecności ucznia, dyrektor szkoły kieruje prośbę o wgląd w sytuację rodziny i interwencję do Wydziału Rodzinnego i Nietletnich Sądu Rodzinnego.

§ 13

Procedura powiadamiania o zakłóceniu toku lekcji

Poprzez zakłócenie toku lekcji należy rozumieć wszelkie działania uczniów uniemożliwiające normalną realizację zajęć dydaktycznych i wychowawczych (wulgarnie zachowanie w stosunku do rówieśników, nauczyciela, głośne rozmowy, spacery po sali, brak reakcji na polecenia nauczyciela).

- 1) Jeżeli zachowanie pojedynczego ucznia lub kilku uczniów nie pozwala nauczycielowi na normalną realizację lekcji, wysyła on przewodniczącego samorządu klasowego z informacją do pedagoga szkolnego, a w przypadku gdy go nie zastanie, do sekretariatu szkoły. Sekretariat zobowiązany jest do natychmiastowego poinformowania dyrekcji o zaistniałej sytuacji.
- 2) Nauczyciel uczący może również skorzystać w tej sytuacji pracownika niepedagogicznego obsługującego dane piętro. Pracownik ten zobowiązany jest do udzielenia nauczycielowi pomocy.
- 3) Pedagog szkolny zobowiązany jest do udania się do sali wskazanej przez nauczyciela i ustalenia przeszkadzających uczniów, a w razie konieczności do zabrania ich z sali lekcyjnej do odrębnego pomieszczenia np. do gabinetu pedagoga lub w uzasadnionych przypadkach do gabinetu dyrektora/wicedyrektora.
- 4) Pedagog szkolny przeprowadza z uczniami rozmowę i ustala konsekwencje zachowania w zależności od popełnionego wykroczenia.
- 5) Jeżeli uczeń w sposób poważny naruszył zasady obowiązujące w szkole, na wniosek pedagoga wychowawca powiadamia rodziców ucznia o jego zachowaniu.
- 6) Jeżeli uczeń w rażący sposób złamał zasady, pedagog powiadamia dyrektora / wicedyrektora szkoły, wzywa rodziców do natychmiastowego przybycia do szkoły.
- 7) Jeżeli przyczyną zakłócenia toku lekcji były przypadki określone w innych procedurach postępowania, należy postępować według tych procedur.
- 8) Nie należy zakłócać toku lekcji innym nauczycielom (np. wychowawcom, których uczniowie aktualnie popełnili wykroczenie).

§ 14

Procedura postępowania na wypadek wystąpienia agresji i przemocy rówieśniczej

- 1) Szkolne postępowanie wszczynane jest w sytuacji występowania agresji i przemocy na terenie szkoły.

- 2) Osoby, do których uczeń może zgłosić fakt wystąpienia sytuacji agresji to wszyscy pracownicy szkoły. Ich obowiązkiem jest podjęcie natychmiastowych działań w celu przerwania agresji i zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom zdarzenia.
- 3) Pracownik, który zauważy zachowanie agresywne ucznia lub zostanie o nim poinformowany zgłasza ten fakt wychowawcy klasy.
- 4) Postępowanie wyjaśniające mającą na celu wyjaśnienie okoliczności zdarzenia (zidentyfikowanie ofiary, agresora, świadka, ocena zdarzenia, wyciągnięcie wniosków), prowadzone jest przez nauczyciela będącego świadkiem zdarzenia, wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego, wicedyrektora, dyrektora szkoły. Z rozmowy sporządza się notatkę (opis zdarzenia, osoby uczestniczące, sprawca, poszkodowany), przechowuje się ją w dokumentacji wychowawcy, pedagoga lub wicedyrektora.
- 5) O udziale uczniów w zajściu, uzyskanych wyjaśnieniach i podjętych przez szkołę krokach wychowawca informuje rodziców, w możliwie najkrótszym czasie.
- 6) W przypadkach, gdy agresja jest skierowana na przedmioty, które w jej wyniku uległy zniszczeniu, wychowawca wraz z uczniem ustala, w jaki sposób uczeń może naprawić (zminimalizować) efekty swojego działania. O zdarzeniu i formie zadośćuczynienia informuje dyrektora szkoły i rodziców.
- 7) W przypadku, gdy agresja skierowana jest przeciwko drugiemu człowiekowi, wychowawca przeprowadza rozmowę ze sprawcą i poszkodowanym w celu ustalenia okoliczności zdarzenia, ustala wraz ze sprawcą formę zadośćuczynienia. Rozmowę wyjaśniającą należy przeprowadzić nie łącząc ze sobą stron sporu.
- 8) Szczególną opieką pedagoga szkolnego i wychowawcy klasy otoczona zostaje ofiara zajścia. Otrzymuje wsparcie psychologiczne, a także informacje o możliwościach dochodzenia praw poprzez indywidualne zgłoszenie zajścia w Komendzie Powiatowej Policji.
- 9) Sprawca zajścia ma możliwość wyjaśnienia powodów swego zachowania i podjęcia działań w celu zakończenia sytuacji. Ma prawo do uzyskania pełnej informacji dotyczącej jego sytuacji. Jego pośrednikami mogą być: wychowawca klasy, pedagog szkolny.
- 10) Wychowawca klasy i pedagog szkolny planują i przeprowadzają działania mające na celu zmianę sposobu zachowania ucznia na akceptowane społecznie.
- 11) Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem i dyrektorem/wicedyrektorem szkoły uzgadnia sankcje w stosunku do sprawcy zdarzenia w oparciu o Statut Szkoły.
- 12) Wychowawca przekazuje rodzicom w formie pisemnej lub ustnej informacje na temat zastosowanych wobec ucznia konsekwencji.
- 13) W przypadkach objętych przepisami kodeksu postępowania karnego stosuje się przepisy zawarte w tym kodeksie (przestępstwo ścigane z urzędu lub na wniosek poszkodowanego).
- 14) W sytuacji aktów powtarzającej się agresji lub czynów rozmyślnych, ze szczególną brutalnością szkoła zwraca się z prośbą o interwencję do Komendy Powiatowej Policji, Sądu Rejonowego.
- 15) Szkoła bierze udział w wyjaśnianiu spraw z udziałem uczniów, dziejących się poza terenem szkoły, tylko po otrzymaniu prośby uczniów lub rodziców o pomoc.

§ 15

Procedura postępowania wobec ucznia używającego wulgaryzmów wobec rówieśników, agresja słowna

- 1) Rozmowa nauczyciela z uczniem prowadzona bezpośrednio po zaistniałym zdarzeniu i powiadomienie wychowawcy.
- 2) W przypadku powtarzających się sytuacji – powiadomienie rodziców i pedagoga.
- 3) Wychowawca i pedagog opracowują plan pracy z uczniem – kontrakt.
- 4) Wobec ucznia, który nie przestrzega zasad kontraktu stosuje się system kar zawartych w Statucie Szkoły.
- 5) Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia i przechowywania jej w dokumentacji wychowawcy.

§ 16

Procedura postępowania w sytuacji bójki między uczniami na terenie szkoły

- 1) Nauczyciel obecny przy zajściu wydaje nakaz natychmiastowego zaprzestania bójki, w razie potrzeby rozdziela uczniów przy pomocy innego nauczyciela lub pracownika szkoły.
- 2) W przypadku obrażeń na ciele, niepokojącego stanu zdrowia ucznia, nauczyciel w pierwszej kolejności powiadamia dyrektora szkoły i pielęgniarkę, pielęgniarka powiadamia pogotowie ratunkowe.
- 3) Nauczyciel powiadamia wychowawcę i pedagoga, wychowawca rodziców ucznia poszkodowanego.
- 4) W przypadku braku obrażeń i niepokojących objawów nauczyciel zawiadamia wychowawcę i pedagoga, którzy przeprowadzają rozmowę z uczestnikami bójki.
- 5) Wychowawca klasy wraz z pedagogiem przekazują informację dyrektorowi / wicedyrektorowi szkoły, sporządzana jest notatka ze zdarzenia.
- 6) Pedagog powiadamia kuratora sądowego, jeśli ten sprawuje opiekę nad uczniem, w szczególnych wypadkach Policję lub Sąd Rodzinny.
- 7) Wychowawca zawiadamia rodziców/prawnych opiekunów.
- 8) Wobec uczestników zajścia stosuje się kary zapisane w statucie szkoły.
- 9) Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia i przechowywania jej w dokumentacji wychowawcy.

§ 17

Procedura postępowania w sytuacji zastraszania, wymuszania, wywierania presji na terenie szkoły oraz innych rodzajów przemocy psychicznej

- 1) Zgłoszenie zajścia do nauczyciela dyżurującego lub wychowawcy.
- 2) Wychowawca niezwłocznie informuje dyrektora/wicedyrektora szkoły, pedagoga i rodziców uczniów obu stron zajścia.

- 3) Wychowawca wyjaśnia okoliczności zajścia, w obecności pedagoga, a następnie dyrektora/wicedyrektora szkoły i rodziców.
- 4) Wychowawca powiadamia rodziców.
- 5) Wobec winnego ucznia stosuje się kary zapisane w Statucie Szkoły.
- 6) Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia i przechowywania jej w zeszycie wychowawcy.

§ 18

Procedura postępowania w sytuacji agresywnego (agresja słowna, wulgaryzmy) zachowania ucznia w stosunku do nauczyciela

- 1) Poszkodowany nauczyciel powiadamia dyrektora / wicedyrektora szkoły.
- 2) Dyrektor wyjaśnia okoliczności zajścia, powiadamia wychowawcę.
- 3) Wychowawca wzywa rodziców ucznia i opracowanie planu pracy z uczniem, w porozumieniu z pedagogiem.
- 4) W przypadku znieważenia nauczyciela, dyrektor powiadamia Policję, na wniosek tego nauczyciela.
- 5) Wobec ucznia stosuje się kary zapisane w Statucie Szkoły.
- 6) Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia i przechowywania jej w dokumentacji wychowawcy.

§ 19

Procedura postępowania w sytuacji agresji fizycznej ucznia w stosunku do nauczycieli

- 1) Powiadomienie dyrektora szkoły.
- 2) Dyrektor powiadamia Policję.
- 3) Wychowawca wzywa rodziców w trybie natychmiastowym do szkoły.
- 4) Wobec sprawcy stosuje się kary zapisane w Statucie Szkoły.
- 5) Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia i przechowywania jej w zeszycie wychowawcy.

§ 20

Procedura postępowania w sytuacji przemocy fizycznej pozaszkolnej względem ucznia

- 1) W przypadku zgłoszenia przez ucznia lub zauważenia przez pracownika szkoły śladów przemocy fizycznej u ucznia, pracownik zobowiązany jest niezwłocznie powiadomić o tym fakcie wychowawcę lub w razie jego nieobecności pedagoga lub dyrekcję szkoły.
- 2) Ogólnych oględzin dokonuje pielęgniarka szkolna lub osoby wyznaczone przez dyrektora, sporządzając odpowiednią notatkę:

Dnia na ciele dziecka stwierdzono krwawe wybroczyny w okolicach, zasinienia w okolicach

- 3) Wychowawca wraz z pedagogiem rozmawia z dzieckiem. Na pytanie co się stało dziecko (nie) odpowiada „.....” (Pisze się co mówi dziecko, ta notatka powinna znaleźć się w dokumentacji wychowawcy).
- 4) W zależności od stanu zdrowia dziecka należy zawiadomić rodziców, wezwać pogotowie ratunkowe i powiadomić policję.
- 5) W zależności od zaistniałej sytuacji wychowawca, pedagog rozmawia z rodzicami/opiekunami prawnymi ucznia. Następnie osoby rozmawiające z uczniem sporządzają notatkę ze zdarzenia.
- 6) W szczególnych przypadkach zawiadamiana jest Policja oraz Sąd Rodzinny (wniosek o wgląd w sytuację rodzinną).
- 7) Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia i przechowywania jej w dokumentacji wychowawcy.

§ 21

Procedura postępowania wobec aktów wandalizmu na terenie szkoły

- 1) Zgłoszenie aktu wandalizmu do nauczyciela dyżurującego lub wychowawcy.
- 2) Niezwłoczne powiadomienie dyrektora/wicedyrektora szkoły przez nauczyciela lub wychowawcę.
- 3) Wychowawca wyjaśnia okoliczności zajścia i szacuje straty.
- 4) Wychowawca powiadamia rodziców i pedagoga szkolnego.
- 5) Wobec ucznia stosuje się sankcje zgodne ze statutem szkoły.
- 6) W szczególnych przypadkach powiadamiana jest policja, decyduje dyrektor/wicedyrektor.
- 7) Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia i przechowywania jej w dokumentacji wychowawcy.

§ 22

Procedura postępowania w przypadku złamania bezwzględnego zakazu używania telefonów komórkowych i urządzeń elektrycznych na terenie szkoły

- 1) Na terenie szkoły obowiązuje zakaz korzystania z telefonów komórkowych w czasie zajęć lekcyjnych oraz pozalekcyjnych. Złamanie zakazu używania telefonów komórkowych obejmuje: inicjowanie i odbieranie połączeń, wysyłanie i odbieranie wiadomości sms, mms i innych, nagrywanie i odtwarzanie, fotografowanie.
- 2) W przypadku stwierdzenia, iż uczeń złamał zakaz korzystania z telefonu komórkowego podczas zajęć lekcyjnych, pozalekcyjnych nauczyciel żąda od ucznia łamiącego zakaz, wyłączenia oraz schowania telefonu.

- 3) Nauczyciel w dzienniku elektronicznym wpisuje notatkę informującą o zdarzeniu.
- 4) **Nagminne łamanie zakazu używania telefonów komórkowych w szkole ma wpływ na ocenę z zachowania, zgodnie z zapisami w Statucie Szkoły**

§ 23

Procedura postępowania w sytuacji kradzieży na terenie szkoły

- 1) Poszkodowany uczeń zgłasza kradzież nauczycielowi, wychowawcy, pedagogowi, dyrektorowi lub pracownikowi szkoły.
- 2) Następuje wyjaśnienie okoliczności zajścia kradzieży:
 - a. w przypadku kradzieży przedmiotów o znikomej wartości sytuacja wyjaśniana jest między poszkodowanym a wychowawcą.
 - b. w przypadku kradzieży wartościowych przedmiotów o zajściu informowany jest dyrektor/wicedyrektor szkoły i pedagog.
- 3) W każdym przypadku kradzieży wychowawca informuje rodziców obu stron zajścia oraz pedagoga.
- 4) Wychowawca lub pedagog powiadamia kuratora sądowego, jeśli ten sprawuje opiekę nad uczniem, który dokonał kradzieży.
- 5) Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia i przechowywania jej w dokumentacji wychowawcy.
- 6) W szczególnych przypadkach (decyduje pedagog lub dyrektor/wicedyrektor) powiadamiana jest Policja lub Sąd Rodzinny.
- 7) Wobec winnego ucznia stosuje się kary zapisane w Statucie Szkoły.

§ 24

Procedura postępowania dyrektora szkoły w przypadku, gdy policja dokonuje zatrzymania nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole

- 1) Funkcjonariusz Policji przedstawia dyrektorowi / wicedyrektorowi powód przybycia i okazuje legitymacją służbową.
- 2) Dyrektor zapisuje dane osobowe i numer legitymacji służbowej policjanta celem sporządzenia własnej dokumentacji.
- 3) Policjant informuje dyrektora o zamiarze zatrzymania ucznia.
- 4) Pedagog szkolny lub nauczyciel sprowadza nieletniego do gabinetu dyrektora, gdzie policjant informuje go o przyczynach przybycia i czynnościach, jakie zostaną wykonane w związku ze sprawą np. przesłuchanie, okazanie.
- 5) Policja informuje rodziców nieletniego, opiekunów prawnych o wykonanych czynnościach i zobowiązuje ich do przybycia do szkoły, komendy lub komisariatu policji, celem uczestniczenia w czynnościach.

- 6) Dyrektor/wicedyrektor szkoły informuje telefonicznie rodziców o podjętych działaniach względem ich dziecka przez Policję. W przypadku braku kontaktu telefonicznego sporządza pisemną informację i przesyła do miejsca ich zamieszkania.
- 7) W przypadku niemożności uczestnictwa rodziców w przesłuchaniu nieletniego, dyrektor wyznacza wychowawcę, nauczyciela lub pedagoga szkolnego do uczestnictwa w czynnościach, które są przeprowadzane w szkole lub w jednostce Policji.
- 8) Po wykonaniu czynności policjant za pisemnym potwierdzeniem odbioru przekazuje nieletniego rodzicom lub opiekunowi prawnemu. W przypadku, gdy czynności wykonywane są w obecności pedagoga szkolnego, po ich zakończeniu policja odwozi ich do szkoły lub miejsca zamieszkania.
- 9) W przypadku zaistnienia przesłanek do zatrzymania nieletniego w Policijnej Izbie Dziecka policjant informuje o tym rodziców, pedagoga szkolnego.
- 10) Przy realizacji czynności związanych z zatrzymaniem nieletniego - ucznia na terenie szkoły należy zachować dyskrecję nie nagłaśniając sprawy.

§ 25

Procedura postępowania dyrektora/wicedyrektora, pedagoga szkolnego w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu na terenie szkoły

- 1) Dyrektor/wicedyrektor lub pedagog przyjmuje do wiadomości informację o przestępstwie (wykroczeniu), zapewnia dyskrecję przekazującemu informację poprzez wysłuchuje go bez świadków, o ile to możliwe w pomieszczeniu zamkniętym. Odnotowuje personalia uczestników i świadków, godzinę zgłoszenia oraz zawiadomić niezwłocznie policję.
- 2) Zapewnia, w miarę potrzeby, niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonym.
- 3) Bez zbędnej zwłoki sprawdza w dostępny sposób wiarygodność informacji, jeżeli uczeń podaje świadków, to w rozmowie z jak najmniejszą ilością świadków należy uwiarygodnić informacje.
- 4) Sprawdza, czy zdarzenie zaistniało na terenie szkoły oraz czy miało miejsce w trakcie zajęć szkolnych jego uczestników.
- 5) W rozmowie z pokrzywdzonym ustala liczbę sprawców i ich dane personalne.
- 6) Nie nagłaśnia zdarzenia.
- 7) W przypadku braku wątpliwości, co do faktu zaistnienia zdarzenia, o ile jest to konieczne i możliwe, należy zatrzymać do czasu przybycia Policji ofiarę przestępstwa i jego sprawcę (ów), konieczność zatrzymania może wynikać z faktu zakończenia przez nich zajęć szkolnych bądź próby ucieczki, ukrycia skradzionych przedmiotów. O fakcie zatrzymania bezwzględnie należy powiadomić rodziców lub opiekunów prawnych.
- 8) Nie należy zatrzymywać na „siłę” sprawcy czynu, ale w ramach swojego autorytetu spowodować, by pozostał pod opieką pedagoga szkolnego, wychowawcy klasy lub nauczyciela w oddzielnym pomieszczeniu do chwili przybycia policji.
- 9) Jeżeli sprawców jest kilku w miarę możliwości należy umieścić ich w oddzielnych pomieszczeniach.
- 10) Ofiarę należy odizolować od sprawców.
- 11) W przypadku odnalezienia rzeczy pochodzących z przestępstwa lub służących do

popęlnienia przestępstwa należy je zabezpieczyć.

12) Wykonać ewentualne czynności przez przejmującego sprawę policjanta.

13) Zakazy:

- Nie należy „na własną rękę” konfrontować uczestników zdarzenia, dążyć do pojednania itp.
- Bezwzględnie nie należy dokonywać przeszukania teczek, toreb, kieszeni.

§ 26

Procedura postępowania w przypadku ujawnienia przestępstwa ściganego na wniosek pokrzywdzonego na terenie szkoły

- 1) Ściganie na wniosek pokrzywdzonego, w tym przypadku wszczęcie postępowania przez Policję uzależnione jest od woli pokrzywdzonego. W przypadku tych kategorii przestępstw pokrzywdzony składa wniosek do protokołu, a po jego złożeniu przestępstwo ścigane jest tak, jak z urzędu. Wycofanie przez pokrzywdzonego wniosku o ściganie jest bezskuteczne.
- 2) Dyrektor/wicedyrektor lub pedagog przyjmuje do wiadomości informację o przestępstwie (wykroczeniu), zapewnia dyskrecję przekazującemu informację poprzez wysłuchanie go bez świadków (o ile to możliwe w pomieszczeniu zamkniętym).
- 3) Dyrektor/wicedyrektor odnotowuje godzinę zgłoszenia oraz zapytać o przyczynę ewentualnej zwłoki w podaniu tej informacji.
- 4) Dyrektor/wicedyrektor zapewnia w miarę potrzeby, niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonym.
- 5) Dyrektor/wicedyrektor bez zbędnej zwłoki sprawdza w dostępny sposób wiarygodność informacji, w tym:
 - a) jeżeli uczeń podaje świadków, to w rozmowie z jak najmniejszą ilością świadków uwiarygodnić informację,
 - b) sprawdza, czy zdarzenie zaistniało na terenie szkoły oraz czy miało miejsce w trakcie zajęć szkolnych jego uczestników,
 - c) nie nagłasza zdarzenia.
- 6) Dyrektor/wicedyrektor powiadamia rodziców lub opiekunów dziecka pokrzywdzonego, relacjonuje im zdarzenie i uzgadnia z nimi czy będą chcieli zgłosić sprawę Policji.
- 7) W przypadku odmowy złożenia wniosku o ściganie sprawców przez rodziców należy ich poinformować, jakie środki podejmie szkoła w stosunku do sprawców zdarzenia.
- 8) Środki, jakie należy przedsięwziąć to między innymi:
 - a) w ramach uprawnień statutowych szkoła stosuje względem sprawcy zdarzenia środki przewidziane w Statucie Szkoły.
 - b) w przypadku, gdy sprawca zdarzenia sprawiał wcześniej problemy i łamał normy społecznego zachowania, a zdarzenie którego się dopuścił nosi cechy postępującej demoralizacji, szkoła powinna sporządzić na tą okoliczność wystąpienie do sądu rodzinnego lub Policji.

§ 27

Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel (inny pracownik szkoły) zauważy, że uczeń pali papierosy.

- 1) Pracownik interweniujący powinien poinformować o tym fakcie wychowawcę klasy lub pedagoga/psychologa.
- 2) Wychowawca (w porozumieniu z pedagogiem/psychologą) wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia i przekazuje im informację o fakcie palenia papierosów przez dziecko. Rozmowa odbywa się w obecności pedagoga lub dyrektora szkoły. Rodzic zobowiązuje się do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
- 3) Wychowawca lub pedagog szkolny prowadzi działania indywidualne mające na celu zmianę postawy ucznia, przeprowadza rozmowę profilaktyczną - ostrzegawczą z uczniem. Uczeń zobowiązuje się w formie pisemnej do niepalenia papierosów.
- 4) Uczeń otrzymuje informacje o szkodliwości palenia, możliwościach i miejscach zaprzestania palenia.
- 5) W przypadku notorycznego łamania zakazu palenia papierosów traktowanego jako demoralizacja decyzją dyrektora szkoły sprawa zostaje przekazana odpowiednim organom (Sąd Rejonowy).

§ 28

Procedura postępowania w sytuacji podejrzenia ucznia o spożywanie alkoholu lub innych środków odurzających na terenie szkoły lub gdy na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających

- 1) Postępowanie z uczniem podejrzanym o spożycie alkoholu lub innych środków odurzających na terenie szkoły lub w trakcie imprez organizowanych przez szkołę: (działania może podjąć nauczyciel, który zauważy problem, wychowawca, pedagog lub dyrektor).
- 2) W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 roku życia używa lub jest pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających, nauczyciel informuje o tym wychowawcę klasy i dyrektora szkoły.
- 3) Nauczyciel odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie – przekazuje pod opiekę pielęgniarki szkolnej lub innemu pracownikowi szkoły. W szczególnych wypadkach po konsultacji z pielęgniarką wzywa lekarza w celu udzielenia pomocy medycznej.
- 4) Wychowawca/nauczyciel informuje o zaistniałym fakcie dyrektora szkoły oraz pedagoga/psychologa szkolnego.
- 5) Najszybciej, jak tylko sytuacja pozwala wychowawca/nauczyciel wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia, w celu poinformowania o prawdopodobnym spożyciu przez ucznia alkoholu lub innych środków odurzających.
- 6) Dyrektor lub pedagog zgłasza zaistniałą sytuację z prośbą o interwencję do Komendy Powiatowej Policji, w celu stwierdzenia stanu nietrzeźwości lub odurzenia.

- 7) Wychowawca przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w obecności pedagoga/psychologa szkolnego i/lub dyrektora szkoły. Zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej należy zaproponować rodzicom skierowanie ucznia do specjalistycznej placówki. Z przeprowadzonej interwencji wychowawca/pedagog sporządza notatkę, którą podpisują uczestnicy rozmowy.
- 8) Skierowanie sprawy do Sądu Rejonowego, Wydziału Rodzinnego i Nieletnich
- 9) Wspólnie z rodzicami podjęcie dalszych działań:
 - a. spotkanie z uczniem, wyjaśnienie zaistniałej sytuacji,
 - b. określenie oczekiwań ucznia i rodziców
 - c. określenie możliwości pomocy ze strony szkoły
 - d. przekazanie informacji o konsekwencjach w razie powtórzenia sytuacji i potwierdzenia faktu użycia alkoholu lub narkotyków.
- 10) Gdy rodzice ucznia odmawiają przyjęcia do szkoły, a jest on agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorznięcia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości, policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień, albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych - na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny, jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.
- 11) Jeżeli nadal obserwuje się postępujący proces demoralizacji dziecka, a rodzice nie współpracują ze szkołą dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich).
- 12) Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
- 13) Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 43 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy o tym fakcie powiadomić policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

§ 29

Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk.

- 1) Nauczyciel interweniujący w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. **Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia - czynności tej może dokonać wyłącznie funkcjonariusz Policji.**
- 2) O swoich spostrzeżeniach nauczyciel interweniujący powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.

- 3) W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości plecaka, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
- 4) **Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel interweniujący dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.**

§ 30

Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk

- 1) Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
- 2) Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły, który wzywa policję.
- 3) Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

§ 31

Procedura postępowania w sytuacji stwierdzenia fałszerstwa

1. Sytuacje fałszerstwa w szkole:
 - 1) dokonywanie wpisów do dzienników lekcyjnych (wpisywanie, poprawianie, usuwanie ocen, usprawiedliwianie nieobecności),
 - 2) przedstawianie fałszywych zwolnień i usprawiedliwień od rodziców, podrabianie (przerabianie) zaświadczeń lekarskich,
 - 3) podkładanie prac innych uczniów jako własnych oraz udowodnione przez nauczyciela ściąganie,
 - 4) inne przypadki (podrabianie zgody rodziców na udział w zawodach sportowych, wycieczce itp.).
2. Osoby mogące podjąć decyzję o wszczęciu postępowania:
 - 5) wychowawca klasy,
 - 6) nauczyciel przedmiotu,
 - 7) pedagog szkolny,
 - 8) zespół wychowawczy
 - 9) dyrektor Szkoły.
3. Procedura postępowania w wypadku stwierdzenia fałszerstwa:

- 1) powiadomienie rodziców ucznia,
 - 2) spotkanie z uczniem i jego rodzicami celem wyjaśnienia powodów fałszerstwa,
 - 3) zastosowanie sankcji zgodnie z zapisami w Statucie Szkoły
 - 4) podjęcie decyzji o dalszym postępowaniu w obecności rodziców.
4. W przypadku powtarzających się sytuacji fałszerstw, szkoła kieruje informację i prośbę o interwencję do Komendy Powiatowej Policji.

§ 32

Procedura postępowania wobec ucznia - sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa:

- 1) Nauczyciel interweniujący niezwłocznie powiadamia pedagoga i dyrektora szkoły.
- 2) Wspólne z pedagogiem ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
- 3) Przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) wychowawcy, pedagogowi szkolnemu lub dyrektorowi/wicedyrektorowi pod opiekę.
- 4) Powiadomienie rodziców ucznia – sprawcy.
- 5) Niezwłocznie w porozumieniu z dyrektorem powiadamia policję, w przypadku gdy sprawa jest z kategorii przestępstw z kodeksu karnego ściganych z urzędu lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
- 6) Zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa, lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży)
- 7) Ustalenie kary zgodnie z zapisami w Statucie Szkoły.

§ 33

Procedura postępowania nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego

- 1) Nauczyciel interweniujący pozostawia uszkodzonego ucznia pod opieką pielęgniarki, która udziela pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnia mu pomoc poprzez wezwanie lekarza w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń.
- 2) Nauczyciel interweniujący niezwłocznie powiadamia o zdarzeniu dyrektora szkoły.
- 3) Powiadomienie rodziców ucznia.
- 4) Niezwłocznie w porozumieniu z dyrektorem wezwanie policji w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.
- 5) W przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów, należy zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie szkoły osobom, uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów i wezwać policję - tel. 997 lub 112.

§ 34

Procedura postępowania w przypadku kradzieży lub zniszczenia mienia

1. Postępowanie w przypadku kradzieży lub zniszczenia mienia szkolnego lub prywatnego, dokonanego na terenie szkoły przez uczniów szkoły:
 - 1) w przypadku zgłoszenia kradzieży lub zniszczenia sprawą zajmuje się pracownik pedagogiczny, któremu kradzież lub zniszczenie zgłoszono;
 - 2) o fakcie kradzieży lub zniszczenia bezzwłocznie powiadamiany jest dyrektor szkoły;
 - 3) dyrektor, po przyjęciu zawiadomienia, może przekazać prowadzenie wyjaśnień innej osobie;
 - 4) dyrektor lub wyznaczona przez niego osoba bezzwłocznie zawiadamia rodziców ucznia poszkodowanego, jak i podejrzanego o dokonanie kradzieży lub zniszczenia - o podjętych przez pracownika działaniach mających na celu wyjaśnienie sprawy.
- 5) w przypadku, gdy wartość kradzieży lub zniszczenia przekracza 50 PLN / lub kwoty zgodnej z aktualnym stanem prawnym/ sprawa obligatoryjnie jest zgłaszana do Komendy Powiatowej Policji.

§ 35

Procedura postępowania w sytuacji zagrożenia demoralizacją ucznia

Do podejmowania działań interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych w szkole zobowiązuje *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem*. W myśl tego dokumentu szkoły i placówki podejmują działania interwencyjne polegające na powiadomieniu rodziców i policji w sytuacjach kryzysowych, **w szczególności, gdy dzieci i młodzież używają, posiadają lub rozprawdzają środki odurzające.**

1. Wobec uczniów, u których zauważa się przejawy demoralizacji społecznej w postaci m.in.:
 - 1) używania i propagowania wulgaryzmów, słów i obrazów obrażających godność innych,
 - 2) używania lub rozprawdzania substancji psychoaktywnych, alkoholu, papierosów, wagarów,
 - 3) udziału w kradzieżach i zniszczeniach na terenie szkoły,
 - 4) powtarzających się zachowań agresywnych,
 - 5) prowokowania powstawania sytuacji konfliktowych,
 - 6) przyniesienia na teren szkoły substancji i przedmiotów zagrażającej życiu lub zdrowiu innych uczniów,
2. Wychowawca klasy we współpracy z pedagogiem szkolnym planuje wspólnie z rodzicami ucznia działania mające na celu zmianę jego postawy.
Działania te mogą mieć formę:
 - 1) indywidualnych rozmów z uczniem
 - 2) rozmów z uczniem w obecności rodzica
 - 3) podpisania kontraktu przewidującego pożądany typ zachowań ucznia, ofertę pomocy szkolnej, formy pomocy i kontroli ze strony rodziców oraz konsekwencje w razie powtarzania zachowań niepożądanych

- 4) udziału w zajęciach terapeutycznych – indywidualnych lub grupowych zmiany klasy na równorzędną, za zgodą Dyrektora szkoły.
3. W przypadku braku pożądanych zmian zachowania ucznia, Dyrektor szkoły zwraca się prośbą do instytucji wspierających działania wychowawcze szkoły tj:
 - 1) Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej,
 - 2) Sądu Rejonowego, Wydziału Rodzinnego i Nieletnich,
 - 3) Komendy Powiatowej policji – Wydziału Prewencji,
 - 4) innych w zależności od potrzeb.

§ 36

Procedura postępowania w sytuacji nieobecności rodziców/prawnych opiekunów ucznia

1. Rodzice lub prawni opiekunowie ucznia opuszczający miejsce zamieszkania powinni poinformować dyrekcję szkoły o osobie, której powierzają pełnienie opieki nad dzieckiem. Informacja powinna mieć formę pisemną i zostać złożona w sekretariacie szkoły.
2. Wychowawca klasy, który otrzymał informację o nieobecności rodziców lub prawnych opiekunów ucznia zobowiązany jest przekazać ją dyrekcji szkoły.
3. Dyrekcja szkoły zgłasza fakt pozostawienia dziecka bez opieki osoby dorosłej do Komendy Powiatowej Policji.

§ 37

Procedura postępowania w sytuacji uczennicy w ciąży

1. Wobec uczennicy w ciąży zespół w składzie: dyrektor szkoły, wychowawca klasowy, nauczyciele przedmiotowi w porozumieniu z rodzicami przygotowują program pomocy niezbędnej do uzyskania sukcesu edukacyjnego.
2. Uczennica może korzystać z następujących form pomocy:
 - 1) dostosowania wymagań edukacyjnych do możliwości psychofizycznych i sytuacji pozaszkolnej uczennicy
 - 2) indywidualnego nauczania
 - 3) dodatkowych egzaminów klasyfikacyjnych bądź poprawkowych w terminie dogodnym dla uczennicy / nie później niż do 6 miesięcy od pierwszego ustalonego terminu
3. Uczennica zostaje objęta pomocą psychologiczno – pedagogiczną. Zespół przygotowuje plan wsparcia psychologicznego uczennicy do wspólnej realizacji z jej rodzicami i nauczycielami przedmiotowymi.
4. W razie potrzeby szkoła podejmuje kroki w celu wsparcia materialnego uczennicy / m.in. współpraca z OPS, instytucjami charytatywnymi, sponsorami /.

§ 38

Procedura postępowania (reagowania) – zamach samobójczy ucznia

1. Działania uprzedzające (przykładowo)
 - 1) omówienie problematyki na forum Rady Pedagogicznej;
 - 2) upowszechnienie procedur przewidywania zamachów samobójczych (np. list sprawdzających);
 - 3) omówienie problematyki w ramach Zespołu Wychowawczego
 - 4) omówienie problematyki w ramach Szkolnego Zespołu Kryzysowego;
 - 5) monitorowanie stanu psychicznego uczniów, reagowanie na symptomy ostrego, chronicznego stresu, objawy depresji;
 - 6) dokonywanie (cyklicznie) badań przesiewowych pod kątem (czynników suicydogennych*), np.: depresji, niedawnych doświadczeń urazowych (np. przemocy, nadużyć, gwałtu), przeżywanej żałoby.

2. Działania interwencyjne
 - 1) ustal i potwierdź rodzaj zdarzenia;
 - 2) nie pozostawiaj ucznia samego;
 - 3) usuń wszystko, co może ułatwić realizację zamiaru;
 - 4) bez rozgłosu przeprowadź ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce;
 - 5) zbierz wstępnie informacje o okolicznościach zdarzenia;
 - 6) wezwij pomoc (pogotowie, policję, straż), jeśli potrzeba;
 - 7) zadбай, żeby interwencja służb przebiegła dyskretnie;
 - 8) towarzysz uczniowi – jesteś dla niego ważny;
 - 9) zawiadom Dyrekcję Szkoły – Dyrekcja zawiadamia Wydział Edukacji UM;
 - 10) dokonaj szybkiej oceny dalszych zagrożeń, np. wg klucza:
 - a) ryzyko umiarkowane np. uczeń mówi o samobójstwie, nie mówi jak to zrobi, nie było wcześniejszych prób
 - b) duże ryzyko np. wystąpiły czynniki przedwypadkowe, uczeń mówi jak to zrobi, były wcześniejsze próby
 - c) ekstremalne ryzyko np. wystąpiły wskaźniki przedwypadkowe*, uczeń dokonał samookaleczenia, podjął inne działania zagrażające zdrowiu/życiu
 - 11) zawiadom wychowawcę i członków Szkolnego Zespołu Kryzysowego, poinformuj o wynikach swojej oceny sytuacji (ryzyka);
 - 12) powiadom rodziców / opiekunów prawnych;
 - 13) dokonaj(cie) wyboru priorytetów działania uzależniając działania od oceny sytuacji;
 - 14) ustal(cie) strategię odpowiednią do uzgodnionych priorytetów;
 - 15) chroń(cie) ucznia oraz inne osoby przed zbędnymi czynnikami traumatyzującymi (np. kontaktem z mediami, świadkami, itp.)

3. Działania naprawcze
 - 1) dokonaj diagnozy ryzyka ponowienia zamachu uwzględniając, że odratowana osoba ma nadal poważne kłopoty z radzeniem sobie z problemami życiowymi;
 - 2) bezwzględnie skonsultuj dalszą strategię z PPP lub placówką opieki zdrowotnej;
 - 3) podejmij próbę zmobilizowania rodziny, aby udzieliła wsparcia bliskiemu, zapewniła mu bezpieczeństwo, wzmocniła wzajemne więzi.

§ 39

Lista sprawdzająca – zamiar samobójczy ucznia

Lp	Czynniki wysokiego ryzyka	Tak	Nie
1	Czy uczeń mówi lub w inny sposób wyraża beznadziejność, bezradność?		
2	Czy bezpośrednio lub pośrednio mówi o samobójstwie?		
3	Czy w ostatnim czasie pozbywał się osobistych przedmiotów – przedtem dla niego ważnych?		
4	Czy ostatnio zaczął izolować się, wycofywać z kontaktów, także z bliskimi kolegami?		
5	Czy zaniechał zajęć, zabaw, dyscyplin sportu dotąd sprawiających mu przyjemność?		
6	Czy napisał testament, list pożegnalny?		
7	Czy używa wyrażeń, które wskazują na jakiś moment w czasie, który wiąże się z końcem, zaprzestaniem, odejściem, inną sytuacją?		
8	Czy przeszedł niedawno zdecydowaną zmianę charakteru, nastroju, zachowania?		
9	Czy ostatnio zmienił swoje nawyki, np. przestał dbać o wygląd?		
10	Czy ma problemy z jedzeniem, spaniem nieuzasadnione organicznie?		
11	Czy podejmował wcześniej próby samobójcze?		
12	Czy podejmuje jakieś szczególnie ryzykowne zachowania?		
13	Czy doświadczył niedawno straty, traumy?		
14	Czy daje wyraz swemu zainteresowaniu tematyką śmierci, umierania, życia po śmierci?		
15	Czy fascynuje się postaciami kultury, innymi znanymi osobami, które zginęły samobójczo?		
16	Czy spożywa alkohol, czy używa narkotyków?		

Odpowiedź twierdząca na więcej niż jedno pytanie wskazuje na poważne ryzyko samobójstwa.

§ 40

Lista sprawdzająca – ryzyko ponownej próby samobójczej

Nawet najmniej groźna próba samobójcza wymaga wnikliwej analizy. Powinniśmy móc ocenić zarówno stan psychiczny, jak i somatyczny tej osoby. Dlatego niezmiernie ważne jest, aby w jej pobliżu był lekarz i psycholog. Należy bardzo dokładnie przeanalizować całą sytuację i rozważyć ryzyko ponowienia takiej próby. Należy pamiętać, że czasami poprawa nastroju jest związana ze spadkiem napięcia, ulgą po próbie samobójczej i nie należy traktować go jako wyraz pogodzenia się z życiem.

1. Do diagnozy takiego stanu przydatne mogą być kolejne pytania ujęte w kwestionariuszu, wymienione poniżej:

- 1) W jakich okolicznościach dokonał(a) próby samobójczej?
- 2) Jakie są przyczyny bezpośrednie i pośrednie samobójstwa?

- 3) Czy to jest pierwsza próba samobójcza? Jeśli nie, to jak wyglądały poprzednie?
- 4) Co się działo w ostatnim tygodniu przed próbą samobójstwa?
- 5) Co się działo w ostatnim dniu, godzinach przed próbą samobójstwa?
- 6) Jak się czuł(a) po odzyskaniu przytomności?
- 7) Czy w rodzinie były śmierci samobójcze? Jeśli tak, to kto i kiedy?
- 8) Czy w chwili próby samobójczej był(a) pod wpływem środków zmieniających nastrój?
- 9) Czy było wcześniej leczenie psychiatryczne? Jeśli tak, to kiedy i z jakim rozpoznaniem?
- 10) Czy z obecnej perspektywy ponowił(a) by próbę samobójczą?
- 11) Czy w ostatnim okresie życia utracił(a) kogoś bliskiego?
- 12) Jakich strat doznał(a) w swoim życiu? Jak one wpłynęły na historię życia?

Dzięki informacjom zebranych od ucznia możemy ocenić rodzaj myśli samobójczych i ich nasilenie; występowanie zawężenia presuicydalnego; rodzaj zachowania samobójczego oraz możliwości jego powtarzania; system wartości danej osoby i zasoby osobiste oraz bardzo ważne dla dalszej pracy nastawienie do udzielającego pomocy.*

§ 41

Procedura postępowania (reagowania) – żałoba po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczej)

1. Działania uprzedzające
 - 1) omówienie procedury postępowania na forum Szkolnego Zespołu Kryzysowego;
 - 2) omówienie tematyki stresu, traumy, żałoby, reakcji typowych dla stresu pourazowego na forum Rady Pedagogicznej.
2. Działania interwencyjne
 - 1) poinformuj nauczycieli, wychowawców;
 - 2) przypomnij zasady kierowania dyskusją z elementami odreagowania z uczniami, na potrzeby godzin wychowawczych, innych lekcji (jeśli to możliwe: daj materiały instruktażowe);
 - 3) poinformuj uczniów na forum klasy;
 - 4) opowiedz o okolicznościach śmierci, uwzględniając życzenia rodziny zmarłego;
 - 5) stwórz możliwość uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych, uroczystościach o charakterze „wspominkowym” itp.;
3. Działania naprawcze
 - 1) oceń potrzeby – monitoruj stan psychiczny uczniów ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego, zwróć uwagę na uczniów, u których stwierdzasz szczególnie ostry lub chroniczny przebieg reakcji;
 - 2) skonsultuj sytuację z pedagogiem / psychologiem szkolnym lub specjalistą z PPP ;
 - 3) zorganizuj debriefing* (gdy tak ustalono po konsultacji z pedagogiem / psychologiem);
 - 4) ułatw kontakt ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego, kieruj.

§ 42

Procedura postępowania (reagowania) – konieczność zawiadomienia o śmierci ucznia

Otrzymanie wiadomości, że osoba bliska stała się ofiarą katastrofy, wypadku samochodowego, zabójstwa czy samobójstwa jest „ciosem” psychologicznym dla bliskich. Rodzina i przyjaciele mogą wręcz utożsamiać się z cierpieniem, jakiego doświadczyła ofiara. Najbardziej drastycznym przeżyciem jest śmierć dzieci, które naturalnie nie powinny odchodzić przed osobami dorosłymi.

Wszystkie reakcje typowe dla żałoby są, w przypadku rodziców, którzy stracili dziecko, wyjątkowo silne i długo trwające. Zwłaszcza gniew, zgorzkniałość i samoobwinianie, poczucie winy. Powstaje pytanie, na kim spoczywa obowiązek informowania o śmierci? Nie ma tutaj jednej prostej odpowiedzi. Biorąc pod uwagę doświadczenia służb mundurowych możemy stwierdzić, że w tych instytucjach o śmierci żołnierza lub policjanta powiadamia przełożony, np. dowódca, naczelnik, komendant. Jest to ważne z punktu widzenia nie tylko wizerunku organizacji, ale również stanowi zapewnienie, że przekazywana wiadomość jest wiarygodna i sprawdzona. Wydaje się naturalne, że o śmierci ucznia lub nauczyciela, która miała miejsce na terenie szkoły lub w związku z zajęciami szkolnymi, wycieczkami, koloniami itp. powinien poinformować rodzinę dyrektor szkoły lub osoba upoważniona (jednak musi ona bezpośrednio kojarzyć się z administracją szkolną). Dotyczy to oczywiście sytuacji, kiedy jest na to czas. Pozostałe przypadki pozostają w gestii policji, lekarzy, psychologów itp. Nie każdy czuje się na siłach do konfrontacji z niekiedy ekstremalnymi emocjami przeżywanymi przez rodzinę, która doświadczyła śmierci np. dziecka. Wówczas trzeba poprosić psychologa lub pedagoga, aby przejął na siebie to zadanie.

1. Powiadamianie o śmierci zawsze powinno się odbywać twarzą w twarz. Należy unikać powiadamiania za pomocą telefonu lub poczty, jeśli jest to tylko możliwe. Powinno się odbywać w mieszkaniu, nigdy na klatce, w progu drzwi:
 - 1) dostarczyć niezbędne informacje;
 - 2) udzielić pierwszego wsparcie dla ofiar;
 - 3) ochronić godność;
 - 4) okazać szacunek wobec ofiary jak i powiadamianej rodziny.
2. Prawidłowe powiadamianie o śmierci musi spełnić następujące warunki:
 - 1) Powiadomienie powinno odbyć się w czasie możliwie jak najkrótszym od ustalenia tożsamości ofiary i ustalenia tożsamości osób mu najbliższych.
 - 2) Przed powiadomieniem należy zebrać informacje o relacjach ofiary z osobą powiadamianą, o stanie zdrowia osoby powiadamianej (zwłaszcza choroby serca, krążenie, cukrzyca itp.), które są istotne do przewidywania sposobu reakcji osoby powiadamianej. Osoby powiadamiane mogą reagować w sposób bardzo emocjonalny, mogą potrzebować pierwszej pomocy. Warto przygotować sobie wsparcie pogotowia medycznego, żeby móc umożliwić w razie potrzeby natychmiastową interwencję lekarską.
 - 3) Powiadomienie o śmierci powinno odbywać się przez co najmniej dwie osoby. Jedna udziela informacji, druga zaś obserwuje reakcje osoby powiadamianej. Powiadomienie powinno odbyć się na terenie przyjaznym osobie powiadamianej.
 - 4) Zawiadomienie powinno być możliwie jak najprostsze, bez „owijania w bawełnę” i dorabiania różnych historii. Np. „Mam dla pani / pana bardzo złą wiadomość: pani / pana bliski nie żyje”. Powinno się wyrazić współczucie, przykrość i zrozumienie. Tak jak w przypadku standardowych kondolencji. Należy zachować się empatycznie, w razie potrzeby udzielić wsparcia fizycznego np. objąć osobę, podać chusteczkę do nosa.
 - 5) Trzeba być przygotowanym na udzielenie wszystkich informacji, jakich będzie wymagała osoba powiadamiana. Osoby te często czują potrzebę dowiedzenia się szczegółów dotyczących śmierci bliskiego, okoliczności itp. (jak, w jaki sposób, kiedy, gdzie). Udzielane informacje powinny być proste i zwięzłe. Należy unikać drastycznych szczegółów i informacji niepotrzebnych, odnoszących się do drugorzędnych elementów sprawy.
 - 6) Należy skupić się na udzieleniu pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego – zaproponować pomoc w zawiadamianiu innych bliskich, zapytać się czy jest coś co możemy zrobić dla rodziny zmarłego.

- 7) Nie należy, po zawiadomieniu o śmierci, zostawiać rodziny i bliskich zmarłego samych, bez opieki. Powinien zostać pracownik socjalny lub psycholog, tak długo, aż minie pierwsza reakcja – szok lub pojawią się osoby bliskie np. członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele. Należy podać swoje dane kontaktowe (telefon, ewentualnie adres), aby udzielić informacji lub / i wsparcia, w razie potrzeby. Aby rodzina ofiary nie czuła się pozostawiona sama sobie. Podać namiary instytucji udzielających wsparcia (np. psychologowie).
- 8) Jeżeli rodzina zmarłego nie znajduje się w miejscu zamieszkania, należy powiadomić sąsiadów o potrzebie kontaktu z rodziną (powodem jest wydarzenie nadzwyczajne, interwencja z udziałem medyków itp.), natomiast nie należy udzielać szczegółowych informacji sąsiadom, nie należy wspominać o śmierci, aby to nie oni zawiadomili rodzinę zmarłego.
- 9) W realiach szkolnych rodzina nie powinna dowiadywać się o śmierci ucznia z mediów lub od osób trzecich. Obowiązek informowania leży po stronie personelu szkoły, dyrekcji.
- 10) Absolutnie unikać należy powierzania zadania informowania o śmierci dzieciom lub nastolatkom.

§ 43

Procedura postępowania (reagowania) – epizod psychotyczny ucznia

1. Działania uprzedzające (przykładowe):
 - 1) zrobienie listy symptomów psychotycznych – zaproszenie specjalistę w tej dziedzinie, omówienie skuteczne metody reagowania;
 - 2) omówienie procedury na forum Szkolnego Zespołu Kryzysowego;
 - 3) zapoznanie się i udostępnienie innym „10 tez o schizofrenii” opracowanych przez Towarzystwo Psychiatryczne (WPA);
 - 4) sprawdzenie, jak skutecznie wezwać pogotowie ratunkowe w sytuacji zagrożenia zdrowia / życia, także spowodowanego atakami psychozy*;
 - 5) opracowanie listy teled adresowej lokalnych organizacji, placówek zajmujących się udzielaniem pomocy osobom chorym psychicznie.
2. Działania interwencyjne:
 - 1) nie pozostawiaj ucznia samego;
 - 2) reaguj spokojnie, łagodnie;
 - 3) bez rozgłosu przeprowadź ucznia w spokojne miejsce;
 - 4) na ile to możliwe, nie rozpowszechniaj w szkole informacji o zdarzeniu;
 - 5) zawiadom pogotowie ratunkowe (999, 112) – nie ma na co czekać;
 - 6) nie skupiaj się na rozstrzyganiu, czy to jest psychoza, czy nie – pozostaw to lekarzom.
3. Działania naprawcze:
 - 1) jeżeli uczeń wraca po leczeniu szpitalnym należy przygotować do tego klasę – np. przeprowadzić zajęcia edukacyjne na temat: „Czym jest choroba psychiczna” (jeżeli fakt choroby jest ogólnie znany);
 - 2) jeżeli uczeń sobie tego nie życzy – nie informować klasy;
 - 3) wziąć pod uwagę skutki uboczne leczenia i choroby przy określaniu wymagań wobec ucznia;
 - 4) konsultować postępowanie z lekarzem oddziałowym, na którym leczy się uczeń, który to lekarz jednak nie musi udzielić informacji;
 - 5) udzielić elementarnego wsparcia rodzicom, w tym wskazać możliwość skorzystania z form pomocy dostępnych w PPP*, przyszpitalnych grupach wsparcia.

§ 44

„10 tez o schizofrenii” – podstawowe informacje na temat choroby opracowane przez Światowe Towarzystwo Psychiatryczne (WPA)

1. Schizofrenia jest chorobą i wymaga leczenia. Nikomu nie można przypisywać winy za zachorowanie.
2. Schizofrenia jest chorobą o wielu wymiarach i nie jest tylko chorobą mózgu. Przebieg choroby jest bardzo różny.
3. Schizofrenia jest nie tylko chorobą, jest także doświadczeniem chorej osoby i grupy najbliższej otaczającej tę osobę (zwłaszcza rodziny) – nierzadko łatwiej unieść ciężar choroby niż wyzwolonych jej przebiegiem doświadczeń.
4. Schizofrenia nie jest chorobą dziedziczną, nie wiadomo co jest przenoszone, najprawdopodobniej sprzyjająca zachorowaniu cecha podatności a nie sama choroba.
5. Schizofrenia nie jest chorobą nieuleczalną i rokowanie jest zróżnicowane, znane są postacie ograniczone do jednego epizodu, późne poprawy i późne wyleczenia.
6. Jest schizofrenia – nie ma „schizofreników”, zawsze obok chorych można dostrzec zdrowe aspekty funkcjonowania u każdej chorej osoby.
7. Chory na schizofrenię nie przestaje być człowiekiem, osobą, obywatelem. Choroba nie podważa człowieczeństwa chorych, nie narusza ludzkiej godności, nie ogranicza praw (poza wyjątkowymi sytuacjami), nie pozbawia ani słabości, ani talentów, choć może je uwypuklać lub ograniczać.
8. Chorzy na schizofrenię nie zagrażają innym bardziej niż osoby zdrowe – większości czynów agresywnych i zabronionych przez prawo dopuszczają się zdrowi, a nie chorzy.
9. Chorzy na schizofrenię oczekują szacunku, zrozumienia i pomocy.
10. Schizofrenia rzuca światło na pytania egzystencjalne, wspólne chorym i zdrowym – o granice poznawalności świata i własnych przeżyć, o granice między złudzeniem a rzeczywistością, o kryteria prawdy i fałszu, o relacje między wolnością a odpowiedzialnością, o granice i determinanty tożsamości, o sens życia, o jego metafizyczne aspekty.

§ 45

Wskazówki do postępowania z uczniem, który chce okaleczyć siebie lub innych

1. Bądź dyrektywny. Jeśli czas na to pozwala, poinformuj dokładnie, co dziecko ma robić z rękami, nogami, itp. np. jeśli właśnie chce kogoś uderzyć, powiedz: „opuść ręce”. Jeśli chce rzucić krzesłem, należy powiedzieć: „postaw krzesło”. Jeżeli chce kopać: „trzymaj stopy na podłodze”.
2. Należy unikać pouczania go, czego nie ma robić, np. nie mówić „nie bij”. Zamiast tego należy udzielić wskazówek, co ma robić.
3. Należy unikać niejasnych sformułowań typu: „uspokój się”, a używać precyzyjnych wyrażań, takich jak: „trzymaj ręce w bezruchu”.
4. Jeśli wskazówki werbalne są ignorowane i dziecko w dalszym ciągu zachowuje się agresywnie, próbuje ugodzić innych czy niszczy mienie, należy uniemożliwić mu to, używając siły fizycznej. Może zaistnieć potrzeba przejścia do bezpośredniego użycia siły fizycznej w sytuacji, gdy brak jest czasu na wskazówki słowne.
5. Jeśli jest to możliwe, należy używać takich technik, jak blokowanie, w celu uniemożliwienia dosięgnięcia innych, czy okaleczenia siebie.
6. Aby nie dopuścić do okaleczenia, należy, jeśli to możliwe unieruchomić dziecku ręce i nogi. Jedyne, co powinno się mówić w takiej sytuacji, to: „trzymaj ręce w bezruchu, puszczać cię wtedy, gdy twoje ręce będą nieruchome”. Nie powinno się mówić nic więcej do czasu, gdy

- dziecko zapanuje nad swoimi kończynami.
7. Gdy zaczyna postępować zgodnie ze wskazówkami, należy stopniowo redukować siłę fizyczną. Jeśli ponownie stanie się gwałtowne, znowu powinno być wprowadzone zabezpieczenie fizyczne.
 8. Użycie siły fizycznej powinno być stosowane tylko w przypadku zagrażającym zniszczeniem czy okaleczeniem i usunięte, gdy tylko sytuacja zostanie uznana za bezpieczną.
 9. Jeśli zajdzie taka okoliczność, należy wezwać pomoc. Powinno się to zrobić w spokojny sposób, nie okazując emocji.
 10. Nie dyskutować o zaistniałej sytuacji w obecności dzieci.
 11. Posługiwanie się siłą fizyczną nie powinno być stosowane w przypadkach, które nie są niebezpieczne czy destrukcyjne, jak gwałtowne poruszenie się czy skakanie, itp.
 12. Opiekunowie, aby posługiwać się siłą fizyczną, powinni być przeszkoleni przez specjalistę w tej dziedzinie, muszą być kompetentni.
 13. Ważne jest uświadomienie dziecku, że zachowanie agresywne nie opłaca się. Osiąga się to przez unikanie bezpośredniego ustosunkowywania się do agresywnego zachowania. Nie ma dyskusji, pogroźek, ekscytacji (pozytywnego wzmacniania), podobnie też, nie prosi się o przeproszenie czy rekompensowanie szkód, gdyż każda z odpowiedzi mogłaby stać się nagrodą za agresywne zachowanie się.

Rozdział III

INNE KRYZYSY W SZKOLE - WYBRANE ZDARZENIA

§ 46

Procedura postępowania wobec osoby obcej na terenie szkoły

1. Każdy, kto nie jest aktualnie uczniem bądź pracownikiem szkoły jest osobą obcą
2. Postępowanie wobec osób obcych przebywających na terenie szkoły:
 - 1) Każdy pracownik szkoły ma prawo żądać informacji o celu pobytu.
 - 2) W przypadku, gdy osoba obca kieruje się do nauczyciela przedmiotowego, należy skierować ją w pobliże pokoju nauczycielskiego i poinformować o godzinie rozpoczęcia najbliższej przerwy śródlekcyjnej
 - 3) W innych wypadkach należy kierować do dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego lub kierownika administracyjnego
 - 4) W przypadku, gdy osoba obca odmawia podania celu wizyty, zachowuje się agresywnie bądź stwarza zagrożenie dla osób przebywających w szkole, należy podjąć próbę wyprowadzenia jej z terenu szkoły.
 - 5) Przy odmowie wyjścia należy wezwać pomoc. O sytuacji niezwłocznie powinna zostać poinformowana dyrekcja szkoły.

§ 47

Procedura postępowania w sprawach spornych i konfliktowych

1. Sporne sprawy i konflikty na terenie szkoły rozwiązuje się następująco:
 - a) konflikt pomiędzy uczniami na terenie klasy, rozstrzyga wychowawca klasy. Pomocą służy mu pedagog szkolny. W sytuacjach długotrwałego, ostrego konfliktu, o udział w spotkaniu wyjaśniającym i zamykającym konflikt, proszeni są rodzice

- uczniów,
- b) konflikt pomiędzy uczniami różnych klas rozstrzyga pedagog szkolny we współpracy z wychowawcami klas. W sytuacjach długotrwałego, ostrego konfliktu, o udział w spotkaniu wyjaśniającym i zamykającym konflikt, proszeni są rodzice uczniów,
 - c) konflikt pomiędzy uczniem i nauczycielem – rozstrzyga dyrektor szkoły wspólnie z pedagogiem szkolnym i wychowawcą ucznia. W sytuacjach długotrwałego, ostrego konfliktu, o udział w spotkaniu wyjaśniającym i zamykającym konflikt, proszeni są rodzice ucznia,
 - d) konflikt między nauczycielami – rozstrzyga dyrektor szkoły, a w ostateczności Rada Pedagogiczna,
 - e) konflikt między nauczycielem, a dyrektorem szkoły rozstrzyga organ nadzorujący szkołę,
 - f) konflikt między nauczycielem, a rodzicami ucznia – rozstrzyga dyrektor szkoły, a w razie konieczności Rada Pedagogiczna przy czym rodzic ma prawo odwołać się do organu nadzorującego szkołę.
2. Spory rozstrzygane są na polubownym posiedzeniu z udziałem stron, którego posiedzenie dotyczy
3. Termin posiedzenia ustalany jest wspólnie przez zainteresowane strony. Z polubownego posiedzenia sporządzany jest protokół, przechowywany u dyrektora szkoły.
4. **Po rozstrzygnięciu sporów wymienionych w ust. 1 pkt: a, b, c zastępca dyrektora szkoły zapoznaje w formie notatki służbowej dyrektora szkoły przedstawiając jednocześnie protokół z polubownego posiedzenia w terminie 3 dni od jego daty.**

§ 48

Sposób reagowania: incydent bombowy

Efektywność wszelkich działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie aktom terroryzmu jest pochodną skuteczności służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo kraju i gotowości społeczeństwa do wspierania tych działań oraz wzajemnego zaufania i odpowiedzialności za wspólne dobro.

1. Symptomy wystąpienia zagrożenia
 - 1) Podstawową cechą terroryzmu jest to, iż nie ma wyraźnych znaków ostrzegawczych o możliwości
 - 2) wystąpienia zamachu lub są one trudno dostrzegalne.
 - 3) Zainteresowania i uwagi wymagają:
 - g) rzucające się w oczy lub po prostu nietypowe zachowania osób;
 - h) pozostawione bez opieki przedmioty, typu: teczki, paczki, pakunki itp.;
 - i) osoby wyglądające na obcokrajowców;
 - j) osoby ubrane nietypowo do występującej pory roku;
 - k) samochody, a w szczególności furgonetki, parkujące w nietypowych miejscach, tj. w pobliżu kościołów, synagog, meczetów lub miejsc organizowania imprez masowych i zgromadzeń.
 - l) należy jednak pamiętać, że terrorysta nie zawsze musi być odmiennej narodowości i wyróżniać się z tłumu szczególnym wyglądem.
 - m) o swoich spostrzeżeniach poinformuj: służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo obiektu, Straż Miejską lub Policję.
2. Kilka rad przygotowanych przez ekspertów z Biura Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji:

- 1) Zawczasu pomyśl, którędy można się ewakuować w pośpiechu z budynku. Zapamiętaj, gdzie znajdują się klatki schodowe i wyjścia ewakuacyjne.
 - 2) Zwróć uwagę na ciężkie lub łatwo tłukące się przedmioty, które mogą być przesunięte, zrzucone lub zniszczone podczas wybuchu. Zapamiętaj elementy z najbliższego otoczenia.
 - 3) Należy również pamiętać o tym, aby nie przyjmować od obcych osób żadnych pakunków oraz nie pozostawiać bagażu bez opieki.
 - 4) Jeżeli jesteś osobą, która przyjęła zgłoszenie o podłożeniu ładunku wybuchowego lub ujawniła przedmiot niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia, powinienes ten fakt zgłosić służbom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo w danym miejscu, dyrekcji Szkoły. Informacji takiej nie należy przekazywać niepowołanym osobom, gdyż jej niekontrolowane rozpowszechnienie może doprowadzić do paniki i w konsekwencji utrudnić przeprowadzenie sprawnej ewakuacji osób z zagrożonego miejsca
 - 5) Zawiadamiając Policję należy podać następujące informacje: rodzaj zagrożenia i źródło informacji o zagrożeniu (informacja telefoniczna, ujawniony podejrzany przedmiot); treść rozmowy z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego; numer telefonu, na który przekazano informację o zagrożeniu oraz dokładny czas jej przyjęcia; adres, numer telefonu i nazwisko osoby zgłaszającej; opis miejsca i wygląd ujawnionego przedmiotu.
 - 6) Wskazane jest uzyskanie od Policji potwierdzenia przyjętego zgłoszenia.
3. Ogłoszenie alarmu bombowego oraz procedury postępowania w czasie zagrożenia bombowego:
- 1) Do czasu przybycia Policji akcją kieruje administrator obiektu, terenu lub osoba odpowiedzialna za jego bezpieczeństwo.
 - 2) Na miejsce zagrożenia incydem bombowym należy wezwać służby pomocnicze, takie jak: pogotowie ratunkowe, straż pożarną, pogotowie gazowe, pogotowie wodno-kanalizacyjne, pogotowie energetyczne.
 - 3) Po przybyciu Policji na miejsce incydem bombowego, przejmuje ona dalsze kierowanie akcją.
 - 4) Należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów.
 - 5) Przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia „bomby”, użytkownicy pomieszczeń służbowych powinni sprawdzić swoje miejsce pracy i jego bezpośrednie otoczenie, pod kątem obecności przedmiotów nieznanego pochodzenia.
 - 6) Pomieszczenia ogólnodostępne (korytarze, klatki schodowe, toalety, piwnice, strychy) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu, sprawdzają i przeszukują osoby wyznaczone lub służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo w danej instytucji.
 - 7) Podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać! O ich lokalizacji należy powiadomić administratora oraz osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo.
 - 8) Po ogłoszeniu ewakuacji, należy zachować spokój i opanowanie, pozwoli to sprawnie i bezpiecznie opuścić zagrożony rejon.
 - 9) Po ogłoszeniu ewakuacji w miejscu twojej pracy, należy je opuścić, zabierając rzeczy osobiste (torebki, siatki, nesesery itp.).
 - 10) Identyfikacja i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne Policji.
4. Zachowania po otrzymaniu informacji o podłożeniu lub groźbie podłożenia „bomby”:
- 1) Podczas działań, związanych z neutralizacją „bomby”, zastosuj się do poleceń Policji.
 - 2) Ciekawość może być niebezpieczna – jak najszybciej oddal się z miejsca zagrożonego

wybuchem. Po drodze informuj o zagrożeniu jak największe grono osób, będących w strefie zagrożonej lub kierujących się w jej stronę.

- 3) Po ogłoszeniu alarmu i zarządzeniu ewakuacji niezwłocznie udaj się do wyjścia, zgodnie ze wskazaniami administratora budynku lub wskazaniami upoważnionych osób.
- 4) W przypadku włączenia parkingu dla pojazdów w strefę zagrożenia, nie „ratuj” na siłę swojego samochodu – życie jest ważniejsze.

§ 49

Procedura postępowania w przypadku ewakuacji szkoły

- 1) Decyzję o ewakuacji podejmuje dyrektor szkoły.
- 2) Niezwłocznie powiadamia wszystkich pracowników przebywających na terenie ewakuowanego odcinka.
- 3) W pierwszej kolejności ewakuowane są osoby z pomieszczeń zagrożonych.
- 4) W dalszej kolejności ewakuuje się osoby poczynając od najwyższej kondygnacji, ruch rozpoczynają osoby ograniczonych zdolnościach poruszania się, strumień ruchu zamykają osoby sprawne fizycznie.
- 5) Ewakuacja odbywa się zgodnie z opracowaną instrukcją organizacji i przebiegu ewakuacji.
- 6) Pomieszczenia na parterze w szczególnych przypadkach mogą być opuszczane przez okna.
- 7) Nauczyciel powinien uporządkować grupę w ten sposób, aby bezpośrednio za nim znajdowały się osoby najsłabsze fizycznie, grupę zamykają odpowiedzialni uczniowie, którzy mogą, w razie potrzeby, wesprzeć słabszych.
- 8) Nie należy bez potrzeby otwierać okien i drzwi.
- 9) Pomieszczenia opuszczane nie powinny być zamykane na klucz.
- 10) Po zakończeniu ewakuacji opiekun grupy zobowiązany jest do sprawdzenia listy obecności.
- 11) W razie podejrzenia, że ktoś mógł pozostać w strefie zagrożonej, należy powiadomić służby ratownicze.

§ 50

Procedura postępowania w przypadku pożaru w budynku szkoły

- 2) W sytuacji zagrożenia pożarem należy zachować przede wszystkim spokój, ocenić sytuację i podjąć działania zgodnie z obowiązującymi procedurami.
- 3) Jeżeli zauważy się pożar lub otrzyma informację o pożarze, należy natychmiast zaalarmować wszystkie osoby znajdujące się w bezpośrednim otoczeniu strefy objętej pożarem oraz Państwową Straż Pożarną lub zadzwonić pod numer alarmowy 112.
- 4) Należy użyć ustalonego alarmu pożarowego sygnalizowanego przez dzwonek szkolny (5 krótkich dzwonek).
- 5) O zdarzeniu należy poinformować natychmiast dyrektora szkoły lub jego zastępcę.
- 6) Należy bezzwłocznie przystąpić do gaszenia pożaru przy pomocy sprzętu gaśniczego

znajdującego się w budynku.

- 7) Dyrektor zarządza ewakuację ze strefy zagrożonej ewakuacja odbywa się zgodnie z procedurami
- 8) Do przybycia Straży Pożarnej akcją kieruje dyrektor lub osoba przez niego wyznaczona.
- 9) Wszyscy pracownicy muszą bezwzględnie podporządkować się poleceniom kierującego akcją.
- 10) Dyrektor zleca pracownikowi ds. technicznych wyłączenie dopływu gazu.
- 11) Jeżeli to możliwe, dyrektor poleca usunąć z miejsca pożaru i bezpośredniego sąsiedztwa wszelkie znajdujące się tam materiały palne, wybuchowe, toksyczne, a także cenny sprzęt i urządzenia oraz ważne dokumenty, nośniki informacji itp.
- 12) Nie należy otwierać – bez wyraźnej potrzeby – drzwi i okien do pomieszczeń objętych pożarem; dopływ powietrza sprzyja rozprzestrzenianiu się ognia.
- 13) Otwierając drzwi do pomieszczeń, w których powstał pożar, należy zachować szczególną ostrożność.
- 14) Nie należy wchodzić do pomieszczeń objętych pożarem, lecz jeśli to konieczne wchodząc trzeba zachować szczególną ostrożność, w zadymieniu poruszać się w pozycji pochylonej lub na czworakach, blisko posadzki, gdzie jest najwięcej powietrza i lepsza widoczność. Aby nie stracić orientacji należy poruszać się wzdłuż ścian, poręczy; usta zasłonić np. wilgotną chustką.
- 15) Po przybyciu właściwych służb bezwzględnie należy stosować się do ich poleceń.
- 16) Dowódcę przybyłych jednostek należy powiadomić o sytuacji i podjętych dotychczas działaniach.

§ 51

Procedura postępowania w przypadku zagrożenia chorobą zakaźną

1. Po otrzymaniu np. od rodziców lub z mediów informacji o podejrzeniu niebezpiecznej choroby zakaźnej u ucznia należy powiadomić o tym fakcie dyrektora szkoły.
2. Dyrektor potwierdza wiadomość u lekarza – jeśli to możliwe lub dyżurującego inspektora sanitarnego.
3. Dyrektor ustala z dyżurującym inspektorem sanitarnym sposób postępowania.
4. Dyrektor zawiadamia organ prowadzący oraz Podlaskiego Kuratora Oświaty.
5. Dyrektor nadzoruje przestrzeganie zaleceń służb sanitarnych przez pracowników szkoły i uczniów.
6. Dyrektor przygotowuje informację dla uczniów i rodziców przy współpracy SANEPID-u w Raciborzu.
7. Dyrektor organizuje (w razie potrzeby) spotkanie z rodzicami z lekarzem chorób zakaźnych lub pracownikiem Państwowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Raciborzu.

§ 52

Procedura postępowania w przypadku ataku terrorystycznego, wtargnięcie napastników do obiektu

- 1) Poddaj się woli napastników – wykonuj ściśle ich polecenia.
- 2) Staraj się zwrócić uwagę napastników na fakt, że mają do czynienia z ludźmi (personifikowanie siebie i innych – zwracaj się do uczniów po imieniu – zwiększa szansę ich przetrwania).
- 3) Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów z jakimś poleceniem.
- 4) Zapamiętaj szczegóły dotyczące porywaczy i otoczenia – informacje te mogą okazać się cenne dla służb ratowniczych.
- 5) Staraj się uspokoić dzieci – zapanuj w miarę możliwości nad własnymi emocjami.
- 6) Dopóki nie zostanie wydane polecenie wyjścia:
 - a. nie pozwól dzieciom wychodzić z pomieszczenia oraz wyglądać przez drzwi i okna,
 - b. nakaż dzieciom położyć się na podłodze.
- 7) W chwili podjęcia działań zmierzających do uwolnienia, wykonuj polecenia grupy antyterrorystycznej.
- 8) Po zakończeniu akcji:
 - c. sprawdź obecność dzieci celem upewnienia się, czy wszyscy opuścili budynek – o braku któregokolwiek dziecka poinformuj Policję,
 - d. nie pozwól żadnemu z dzieci samodzielnie wrócić do domu,
 - e. prowadź ewidencję dzieci odbieranych przez rodziców/osoby upoważnione.

§ 53

Procedura postępowania w przypadku użycia broni palnej na terenie szkoły

W sytuacji bezpośredniego kontaktu z napastnikiem:

- 1) Nakaz dzieciom położyć się na podłodze.
- 2) Staraj się uspokoić dzieci.
- 3) Dopilnuj, aby dzieci nie odwracały się tyłem do napastników w przypadku polecenia przemieszczania się.
- 4) Jeżeli terroryści wydają polecenia, dopilnuj, aby dzieci wykonywały je spokojnie – gwałtowny ruch może zwiększyć agresję napastników.
- 5) O ile to możliwe zadzwoń pod jeden z numerów alarmowych, nie rozłączaj się i staraj się, jeśli to możliwe, na bieżąco relacjonować sytuację.

Po opanowaniu sytuacji:

- a. upewnij się o liczbie osób poszkodowanych i sprawdź, czy strzały z broni palnej nie spowodowały innego zagrożenia (np. pożaru),
- b. zadzwoń lub wyznacz osobę, która zadzwoni pod jeden z numerów alarmowych
- c. udziel pierwszej pomocy najbardziej potrzebującym,
- d. w przypadku, gdy ostrzał spowodował inne zagrożenie podejmij odpowiednie do sytuacji działania,
- e. zapewnij osobom uczestniczącym w zdarzeniu pomoc psychologiczną.

Telefony alarmowe:

- a) 999 - pogotowie ratunkowe
- b) 998 - straż pożarna
- c) 997 - Policja
- d) 986 - Straż Miejska
- e) 992 - pogotowie gazowe
- f) 994 - pogotowie wodno-kanalizacyjne
- g) 991 - pogotowie energetyczne
- h) 112 - numery alarmowe z telefonu komórkowego

Podstawa prawna:

- 1) Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty /Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm./
- 2) Ustawa z dnia 29 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw/Dz.U.z 2016r.,poz.35/
- 3) Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe /Dz.U. z 2017r., poz.60/.
- 4) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich /Dz. U. z 1982 r. Nr 35 poz.228 z p. zm. - tekst jednolity Dz. z 2002r. Nr 11 poz.109 z późn. zm. /oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą/.
- 5) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi /Dz. U. Nr 35, poz.230 z p. zm./
- 6) Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii /Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198/.
- 7) Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji /Dz. U. Nr 30 poz. 179 z późn. zm./
- 8) Zarządzenie Nr 15/97 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 czerwca 1997 r. w sprawie form i metod działań policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich.
- 9) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493).
- 10) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.)
- 11) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 października 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach
- 12) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lipca 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach
- 13) Rozporządzenie MEN z dnia 29 sierpnia 2014 r. w sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z 2014 r., poz. 1170).
- 14) Rozporządzenie MEN z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1113).
- 15) Rozporządzenie MEN z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2013 r. poz. 532).
- 16) Rozporządzenie MENiS z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz. U. z 2001 r. Nr 135, poz.1516 ze zm. w 2014 r., poz. 1150).
- 17) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624, z 2002 r. Nr 10, poz. 96, z 2003 r. Nr 146, poz. 1416, z 2004 r. Nr 66, poz. 606 oraz z 2005 r. Nr 10, poz. 75)
- 18) Rozporządzenie MENiS z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. z 2003 r. Nr 26, poz. 226).
- 19) Program Wychowawczo-Profilaktyczny ZSS w Bielsku Podlaskim.
- 20) Statut Zespołu Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II Ministra Bielsku Podlaskim.
- 21) Stanowisko Ministra Zdrowia z dnia 29 listopada 2010 roku w sprawie podawania leków uczniom na terenie

- szkoły lub przedszkola.
- 22) Ustawa z dnia 6 września 2001r.o transporcie drogowym. (Dz.U. z 2012 poz. 1265 ze zm.).

Opracowano na podstawie:

www.gdansk.pl – Procedury, strategie zarządzania kryzysem w szkole.